SİYASİ HABER VE YORUM GAZETESİ Sayı: 36 3-17 Haziran 2500 Lira

adımlar

Özgürlük ve demokrasi için açlık grevi sürüyor.
Ülkemizde özgürlüğün bedelinin insan yaşamı olmaktan çıkarılması için hepimize sorumluluklar düşüyor **(Sayfa 3)**

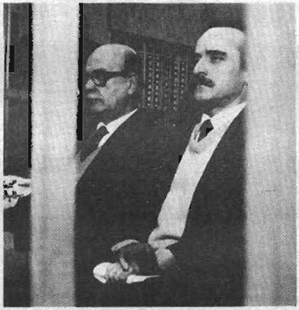
Kazanılan toplumsal meşruiyet gerekli hukuki formaliteyle tamamlanıyor:

TBKP yasal kuruluş başvurusunu yapıyor

Döndüler

7 Ekim 1987 de **Behice Boran** ve **Haydar Kutlu** TİP ve TKP'nin birleşmesini kamuoyuna açıkladılar. **16 Kasım 1987: Nihat Sargın** ve **Haydar Kutlu,** TBKP'yi yasal olarak kurmak üzere Türkiye'ye döndüler **8 Haziran 1988 :** Türkiye'ye geldiklerinde tutuklanan **Sargın** ve **Kutlu** Ankara DGM'de yargılanmaya başladılar. **22 Eylül 1989:** Yasallaşma mücadelesine katılmak üzere bir grup TBKP Merkez Komite üyesi daha Türkiye'ye döndü. **8 Aralık 1989:** TBKP yöneticileri açık kimlikleriyle birbasın toplantısı düzenleyerek, illegal faaliyete son verdiklerini ilan ettiler. **6 Nisan 1990: Sargın** ve **Kutlu** ölüm orucuna başladılar. **4 Mayıs 1990:** Ölüm orucundaki taleplerin kamuoyunda kazandığı büyük destek sonucunda **Sargın** ve **Kutlu** tahliye edildiler. **15 Mayıs 1990:** Kamuoyu araştırmaları "komünist partisine izin verilmeli mi?" sorusuna "evet" yanıtını verenlerin oranının son biryılda yüzde 35'den yüzde 55'e çıktığını gösteriyor . Ve **4 Haziran 1990:** TBKP İçişleri Bakanlığı'na yasal kuruluş başvurusunu yapıyor. 141-142'nin kaldırılması, demokrasinin kazanılması yolunda bir adım daha atıyor.

Çağdaş bir partiyi hep birlikte yaratmak.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişim Yürütme Kurulu ile Nihat Sargın-Haydar Kutlu'nun basın açıklaması **(Sayfa 4)**

Değişen dünya / yeni Türkiye tartışması.

Bugün dünyada ortaya çıkan dönüşümler şunu gösteriyor; artık insanoğlu hangi rejim altında olursa olsun baskıyı yaşamak istemiyor, yaşamını özgürce gerçekleştirmek istiyor. **(Sayfa 6-7)**
Doç. Dr. Afşar Timuçin

5 Haziran Dünya Çevre Günü

Birleşmiş Milletler'in 1972'de yayınladığı Çevre Konferansı'nda kabul edilmiş deklarasyonu yayınlıyoruz, tartışmaya açıyoruz. 18 yılı neyi eskitti, neyi doğruladı. **(Sayfa 8-9)**

Evde oturamayan kadınlar - Ev kadınları

Ev kadınlarının ne iş yaptıklarını ancak bu işleri yapmadıklarında anlayabiliriz. Kadın doğurma yetisine sahip ama tüm işleri kadın yapmak zorunda değil. **(Sayfa 12)** **Gül Özdamar Nimet Korkmaz**

AGİK İNSANİ BOYUT TOPLANTISI

Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansı (AGİK)'nın İnsan Hakları Boyutu Toplantısı (CHD), 5 Haziran'da Kopenhag'da başlıyor. 24 gün sürecek olan ve Doğu Avrupa'daki yeni durumun ardından toplanan ilk AGİK toplantısına Arnavutluk dışındaki tüm Avrupa ülkeleriyle SSCB- ABD ve Kanada dışişleri bakanları katılıyor.

Hukuk devleti düşüncesinin geliştirilmesi ve buna bağlı olarak kişisel haklar, ceza hukuk gibi konuların ele alınacağı oturumlarda ayrıca söz söyleme, toplanma, örgütlenme ve inanç özgürlüğü gibi haklar ve bunların garanti altına alınması da geniş olarak tartışılacak.

AGİK İnsani Boyut Toplantısı'nda Türkiye'yi ise "Kürtler, 141-142, basın özgürlüğü, işkence" gibi konularda zorlu bir sınav bekliyor.

MEHMET KARACA YURDA SOKULMADI

TBKP Genel Başkan Yardımcısı ve DİSK eski Genel Sekreteri Mehmet Karaca, 28 Mayıs'ta politik mülteci olarak yaşadığı F. Almanya'dan Türkiye'ye dönüşte yurda sokulmadı. F. Almanya'dan İstanbul'a gelen Karaca'nın geri çevrilme nedeni olarak "vatandaşlıktan çıkarılmış olduğu ve dönüş belgesi bulunmadığı" belirtildi.

10 yıl aradan sonra yaklaşık bir saat kadar Yeşilköy'de kalan Karaca, 1,5 yıl önce Paris Büyükelçiliği aracılığıyla İçişleri Bakanlığı'na

başvurmuş, gelen yanıtta vatandaşlıktan çıkarılma kararının kaldırılmasının yasal açıdan olanaksız olduğu öne sürülmüştü.

Karaca, 20 Nisan 1990'da Paris Büyükelçiliği kanalıyla başvurusun yenilemesine karşın bu kez yanıt alamamıştı. Konuyla ilgili olarak konuşan TBKP Başkan Yardımcısı Karaca, durumunu uluslararası platformlara yansıtacağını ve haklarını arayacağını söyleyerek, "yetkililerin yeniden düşünmesi gerektiğini" belirtti.

TBKP Başkanı Nihat Sargın TMMOB kongresinde yaptığı konuşmada

Sivil toplumsal örgütlenmelerin rolü son derece arttı

Adımlar Haber Merkezi - 25-26 Mayıs günü TMMOB kongresine TBKP adına katılan Başkan Nihat Sargın bir konuşma yaptı. Konuşmasının başında "Uzun yıllardan sonra ilk kez böyle bir kürsüdeyim, ülkemizin sorunları üzerinde sizlerle konuşabiliyorum" dedikten sonra iki buçuk yıl tutukluluktan sonra özgürlüğe kavuşmasının "yurtta ve dünyada demokrasi güçlerinin engin dayanışmasının sonucu" olduğunu belirtti.

Mimar ve mühendis birliğinin toplumsal yaşamda giderek rolünün arttığını belirten Nihat Sargın, "Günümüz toplumsal yaşamında kafa ve kol emekçilerinin örgütlerinin, her türlü sivil toplumsal örgütlenmenin rolü son derece arttı. Toplumun çeşitli kesimleri artık, herhangi bir gücün denetim ve hegemonyası altında olmadan, kendi rollerini kendi çıkar ve ilgileri doğrultusunda özgürce oynamak için harekete geçiyorlar." Bilimsel teknolojik gelişmenin önemi üstünde duran Nihat Sargın "toplumsal gelişmede bilim ve tekniğin rolünün hızla artması, bilim ve

teknikte başa neşir olan sizlerin ekonomik, sosyal, kültürel her alanda toplum yaşamındaki katılımınızın da giderek artmasına temel oluşturmaktadır."

"Demokrasi, katılım ve teknolojik gelişmenin içi içe geçtiğini" belirten Sargın "toplumların gelişmesinde bir yandan her alanda köklü demokratikleşme ve sivilleşme, öte yandan bilimsel-teknolojik gelişme, belirleyici ve biri olmadan öteki olamayacak iki temel doğrultudur. Son yıllardaki hızlı gelişmeler dünya çapında bu saptamayı doğruluyor" dedi.

"Demokratikleşme konusunda içtenlikli davranış hala görülemediğini, hatta ülkenin sınırlı parlamenter deneyiminin birikmiş genel teamülleri bile hiçe sayılmaktadır" diyen Nihat Sargın, "Çağdışı maddelerin kaldırılması, düşüncenin suç olmaktan çıkartılması, komünist partisi üzerindeki yasağın sona ermesi toplumun gündemine gelmiştir" dedi. "Demokratikleşme konusunda olduğu gibi, bilimsel teknolojik gelişme konusunda da iktidar içten değildir" dedikten sonra, "Ama demokrasi kendiliğinden gelmiyor. Çoğulcu, katılımcı bir demokrasiyi kurmada günümüzde en az partiler kadar meslek kuruluşlarının, sivil örgütlenmelerin, demokratik hareketlerin de önemli rolü ve payı olacaktır. Geniş toplum çapında mutabakatların oluşması, demokrasinin hep birlikte paylaşılan bir yaşam biçimi olarak yer etmesi için bütün toplumsal örgütlenmelerin aktif olması zorunludur" dedi.

Eğit-Sen'in kuruluşu kabul edilmedi

Öğretmenler ve eğitimciler 19 yıl sonra yeniden sendika kurmak için girişimde bulundular. Eğit-İş adıyla sendika kurmaya çalışan öğretmenlerin dilekçesi Ankara Vali Yardımcısı Yusuf Gür tarafından "devlet memurları sendika kuramaz" gerekçesiyle geri çevrildi. Bu durumda anayasanın 74. maddesindeki dilekçe kullanma hakkının engellendiği açıklandı. Eğit-İş kurucuları adına Niyazi Altunya yaptığı açıklamada " Dilekçemizin alınmaması bile yasaya aykırıdır." derken Vali yardımcısı Yusuf Gür "Bize başvuranların işçi statüsünü taşımadıkları, Sendikalar Kanununa göre, işçilerin sendika kurabileceklerini belirttikten sonra, dilekçeyi kabul etmeme gerekçesi için "Başvuruyu kabul etmeyeceğimizi kendilerine açıkladım, müracaatlarını kabul etmedik, önemli olan başvurudur şifahi olarak dinledim" yanıtını verdi. Niyazi Altunya düzenlediği basın toplantısında, "Devlete verdiğimiz dilekçe kabul edilmemiştir. Biz, mahkemeye gönderilmesini ve sendika kurup kuramayacağımız konusunda kararın oradan çıkmasını istedik. Yasal yollara uyarak bu dilekçemizi Ankara Valiliği'ne vereceğiz" dedi.

TBKP MERKEZ YÖNETİMİNİN 141-142'YE KARŞI AÇLIK GREVLERİ NEDENİYLE YAPTIĞI BASIN AÇIKLAMASI

" 141-142'den Tek Bir Kişi Bile Cezaevi'nden Tutulamaz"

141-142-163 sorununun çözülmesinin hükümetçe geciktirilmesi, hukuk sistemindeki bunalımı ve insan hakları ihlalini her geçen gün daha da derinleştiriyor.

Son aylarda, düşünce, inanç ve örgütlenme özgürlüğünü engelleyen TCK'daki bu maddelerin kaldırılması konusunda ülke çapında geniş bir mutabakatın oluşmuş olduğu tekrar tekrar görüldü. Öte yandan partimiz yöneticileri Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun 4 Mayıs 1990'da, sözkonusu maddelerde değişiklik yapılacağı gerekçesiyle tahliye edilmelerinden sonra hukuk sistemi açısından çok daha çelişkili bir durum ortaya çıktı. Bu gelişmelerle birçok insanın 141-142-163. maddelerden hükümlü olarak hala cezaevlerinde tutulması hiçbir şekilde bağdaşmamaktadır. Hükümet biran önce bu insanların da özgürlüklerine kavuşmasını sağlayacak bir çözüm bulmak zorundadır.

Çanakkale cezaevinde hükümlü olarak bulunan gazetecilerin başlattıkları ve birçok cezaevinde yayılan açlık grevi bu çelişkili, anlaşılmaz durumu gündeme getirmektedir. Nihat Sargın ve Haydar Kutlu'nun tahliye kararının gerekçesinden sonra 141 ve 142. maddeler nedeniyle tek bir kişi olsun artık cezaevinde tutulamaz.

Açlık grevindeki arkadaşlar insan haklarının böylece kabaca çiğnenmesini kamuoyunun dikkatine sunarak önemli bir demokrasi görevi görüyorlar. TBKP onların haklı eylemini destekliyor ve bütün demokrasi güçlerini 141-142 mağdurlarıyla dayanışmaya çağırıyor.

TBKP, 141-142-163'ün kaldırılması, yasakların aşılması için mücadelesini kararlılıkla sürdürecektir. Partimiz, bu sorunun nihai çözümüne önemli bir katkı olarak yasal kuruluş başvurusunu hazırlamaktadır. Partimiz yöneticileri Sargın ve Kutlu, 24 Mayıs günü Türkiye-Avrupa Karma Komisyonu üyesi Avrupalı parlamenterlerle Ankara'da yaptıkları görüşmede, kendi tahliyeleri ile sorunun çözülmediğini belirtmiş, 141-142-163'ün kaldırılması için Avrupa parlamentosunun daha etkin olmasını istemişlerdir. Yaz sonunda başlayacak 141-142-163'e geniş bir kampanyada TBKP bütün olanaklarıyla yer alacaktır.

Elbette demokrasinin önündeki engeller yalnızca 141-142-163 değildir, ancak bu maddeler kaldırılmadan, ne hukuk sistemindeki bunalım aşılabilir, ne de çoğulcu bir demokrasinin yolu açılabilir. Her yeni gelişme bunu kanıtlamaktadır. Son açlık grevleri nedeniyle kamuoyunu bu konuda daha duyarlı olmaya çağırıyoruz.

Diyarbakır'da açlık grevcilere gözaltı

Adımlar (Diyarbakır) - Çanakkale'de açlık grevine başlayan gazetecileri desteklemek amacıyla Diyarbakır Sosyalist Parti il binasında açlık grevini basan polis 257 kişiyi gözaltına aldı. Aynı gece 104 kişi serbest bırakıldı. 26'sı kadın ve çocuk 48 kişi özel sorguya çekildi. Gözaltına alınırken ve gözaltı sırasında cop darbeleri sonucu yaralananlar oldu. Gözaltına alınanlardan 19 kişi tutuklandı.

10 YILDIR CEZAEVİNDE TUTULAN DÜŞÜNCE SUÇLULARI AÇLIK GREVİNDE

ÖZGÜRLÜĞÜN BEDELİ İNSAN YAŞAMI OLMAMALI

DİK ADINA AZİZ NESİN'DEN AÇLIK GREVİNDEKİ DÜŞÜNCE SUÇLULARINA

"Bu sorunu hep birlikte, dayanışma içinde, yaşayarak, direnerek, savaşım vererek aşacağız. Başlattığınız onurlu direnişin sonucunu almak için, birlikte daha nice özgürlük savaşımlarımız için ve sonunda geleceği paylaşmamız için yaşamanızı, açlık grevini erteleme dileğimize uymanız istiyoruz." **29.5.1990 Ankara.**

Adımlar Haber Merkezi - İki yıl önce yapılan bir kamuoyu araştırmasında, halkın yüzde 76'sının "insanların düşüncelerinden dolayı cezalandırılmasına karşı olduğu" ortaya konmuştu. Bu araştırma bir bakıma, halkın 12 Eylül'ün hukuk dışı, yargılamalarının bütün sonuçlarıyla ortadan kaldırılmasından yana olduğunun da bir göstergesiydi. Aradan geçen bunca zamana rağmen özgürlükler konusunda oldukça yavaş yol aldık. Düşünce suçundan yıllardır cezaevlerinde bulunan insanlarımızı bir türlü özgürlüklerine kavuşturamadık. Cezaevindeki düşünce suçluları, gazeteciler bir on yılı kalın duvarlar arasında geride bırakırken, yoksa biz "özgürlüksüzlüğe" alışmış mıydık?

TBKP liderleri **Haydar Kutlu** ve **Nihat Sargın**'ın tahliyeleri bir anlamda özgürlüksüz yaşanamayacağını bir kere daha hatırlattı bizlere. Yıkılmaz sanılan duvarlar, ayaklarımızın altına serilmeye başlamıştı. Çanakkale, Bartın ve Bayrampaşa cezaevlerinde başlayan açlık grevleri ise duyarlılığımızı sınavdan geçirdi.

HUKUK SKANDALI

TBKP liderleri DR. Nihat Sargın ile Haydar Kutlu, " TCK'nun ilgili maddelerinin değiştirilmesi gündemde olduğundan, daha fazla mağdur edilmemeleri için" tahliyle edilince, aynı zamanda bir hukuk skandalı da yaratılmış oldu. Aynı maddelerden ötürü hüküm giymiş ve yargılanmakta olan çok sayıda kişi vardı. Örneğin 10 yıldır cezaevinde bulunan gazeteciler, ilgili maddelerden yüzlerce yıllık hapis cezasına mahkum edilmişlerdi. 12 Eylül mahkemelerinde değil, şimdi yargılansalar özgürdüler.

Hele hele aynı "suçtan" tekrar tekrar cezalandırılmışlar, ortaya 750, 660, 123 yıl gibi insan ömrünü kat kat aşan cezalar çıkmıştı.

Hiçbir hukuk kuralına, adalet ve eşitlik ölçülerine sığdırılamayacak bu durum elbette çözümsüz kalamazdı ve sorununu tarafları olarak düşünce suçluları bu duruma içerden müdahale ettiler. Beklemediler, kendi durumlarını kamuoyu önünde gündeme getirmek için harekete geçtiler.

AÇLIK GREVİ YAYILIYOR

İçinde bulundukları olağan dışı durumu kamuoyuna iletmek ve bir çözüme ulaşılmasına yardımcı olmak için Çanakkale Cezaevi'nde yatan beşi gazeteci sekiz hükümlü, **Erhan Tuskan, İrfan Aşık, Hasan Fikret Ulusoydan, Mehmet Özgen, Kazım Arlı, Mustafa İnç, Emin Taş** ve **Raif Gümüş** 16 Mayıs günü açlık grevine başladılar. Onlarla ilk dayanışma yine cezaevlerinden geliyordu. 22 Mayıs günü Bartın Cezaevi'nde yatan iki gazeteci **Veli Yılmaz** ile **Osman Taş** açlık grevine katılıyorlar ve **"basını, bir bedeli de olsa, basın özgürlüğünü savunmaya çağırıyoruz"** diyorlardı. Oysa olay gazete sayfalarına "haber" olarak bile girmekte güçlük çekiyordu. "Yer sıkıntısı" vardı. anlaşılan basın, kendi özgürlüğünü savunmak yerine, suskun kalma özgürlüğünü kullanmayı tercih etmişti. Veli Yılmaz ve Osman Taş'ın ardından, TİP davasından kısa süre önce tutuklanan ve Bayrampaşa Cezaevi'nde bulunan TBKP Genel Sekreter yardımcısı **Osman Sakalsız**, yayınladığı bir kitap nedeniyle hükümlü bulunan TBKP MK üyesi **Ahmet Kardam**, ve TKP davasından 15 yıla hükümlü **Cihan Şenoğuz** de aynı taleplerle 25 Mayıs günü açlık grevine başladılar.

ÇGD VE DİK ÇANAKKALE'DE

Açlık grevlerine karşı ilk duyarlılığı gösteren basın meslek kuruluşlarından çağdaş Gazeteciler Derneği (ÇGD). Çanakkale'ye bir heyet gönderdi. ÇGD İstanbul Şube Başkanı **Koray Düzgören** başkanlığındaki heyet açlık grevindeki düşünce suçluları ile görüştü ve eylemi sonuna kadar destekleyeceklerini bildirdi.

Ayrıca Demokrasi İzleme Kurulu (DİK) adına Prof. **Sadun Aren** başkanlığında bir heyet Çanakkale'de açlık grevcilerini ziyaret etti. Ziyaret sonrası yapılan açıklamada şu noktaların altı çizildi: **"Ülkemizdeki demokratikleşmenin temel bir göstergesi olarak: Meçlisteki tüm partilerden ve özellikle iktidar partisi ve hükümetten en kısa zamanda hiçbir toplumsal geçerliliği kalmayan 141-142. maddelerin artık kaldırılmasını, bu maddelerdern hükümlü olanların infazlarına derhal ara verilmesini istiyoruz."**

DÜŞÜNCE SUÇLULARINA ÖZGÜRLÜK, HEMEN ŞİMDİ !

Dayanışma eylemlerini koordine etmek ve güçlendirmek amacıyla ÇGD ve TGS İstanbul şubelerinin girişimiyle çok sayıda parti ve demokratik kuruluş biraraya geldi ve **"Düşünceye Özgürlük Egüdüm Komitesi"**'ni oluşturdu. 28 Nisan Pazartesi günü ÇGD Lokalinde yapılan basın toplantısına TBKP Başkanı **Dr. Nihat Sargın**, Genel Sekreteri **Haydar Kutlu**, Yeşiller Partisi Başkanı **Celal Ertuğ**, Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişiminden **Oral Çalışlar, Çağatay Anadol, Erdal Talu, Yüksel Selek**, Sosyalist Parti İstanbul İl Başkanı **Mustafa birçek**, Türk PEN'i adına **Şükran Kurdakul**, CHP, İHD, Mimarlar Odası, İTO ve İDO temsilcileri katıldı. Petrol-İş, Hava-İş, Otomobil-İş sendikaları da oluşturulan komiteye katılarak aktif destek verdiler.

KÜÇÜK DÜŞÜRÜLMENİN FATURASI

Düşünce suçlularının açlık grevi uluslararası demokratik kamuoyunu harekete geçirdi. Otoriter baskıcı rejimlerin halkın eylemi sonucu yerini demokrasilere bıraktığı Doğu Avrupa'daki gelişmeler gözönünde tutulunca, bir kere daha Avrupa'nın yüzkarası olduk. uluslararası Af Örgütü "düşünce suçluları için acil eylem" çağrısı yaparken, AGİK toplantısında Türkiye önemli bir gündem maddesi oluşturmaya aday oldu. Batı Berlin Senatosu'ndan, Avrupa Parlamentosu'na kadar sayısız kuruluş olayı yakından izlemeye başladı. Düşünceyi hala suç sayan yasaları değiştirmemekte ısrarlı yöneticiler, konuyu tam bir Osmanlı kafasıyla göstermelik düzenlemelerle çözebileceklerini düşünürken ülkemizi bir kez daha demokratik kamuoyu önünde küçük düşürdüler.

Eğer bunun acı faturasını toplumca ödemeye devam etmek istemiyorsak, ülkemizin de gerçek bir demokrasiye, uygar, çağdaş politik ilişkilerin egemen olduğu istikrarlı bir rejime kavuşmasını istiyorsak hepimize sorumluluklar düşüyor. Sorunlar ertelenerek çözümlemez. Gazetecilerin açlık grevi bütün toplum kesimlerinin önüne önemli bir fırsatı değerlendirme olanağı koyuyor. Ülkemizin bu sürekli kanayan yarası kapanmalıdır, yarın değil hemen şimdi!

Özgürlüğü kendisi gibi düşünmeyenlere çok görenler, bu zihniyetle bugünkü dünya ve Türkiye koşullarında, ancak ülkeyi ağır sıkıntıların içine sokarlar, toplumun huzur ve istikrarını bozmakla kalmaz, çöküntülerini kendi elleriyle hazırlarlar.

Açlık grevindeki düşünce suçlularıyla dayanışma eylemleri kamuoyunda ilgi uyandırıyor. İstanbul'da bir grup Gülhane Park'ına boyunlarına "düşünüyorum beni tutuklayın" yazılı pankartlar asılı hindiler salıverdiler. Çağdaş Gazeteciler Derneği Lokali'nde ise çeşitli kuruluş temsilcileri Cumhurbaşkanı, başbakan ve ceza yasası maddelerinin yer aldığı maskelerle "beyin yeme" eylemi gerçekleştirdiler.

35.000 imza MECLİSE VERİLDİ

141-142 ve 163'ün kaldırılması istemiyle toplanan 35.000 imza 1 Haziran günü T.B.M.M. Başkanlığına verildi. TBKP Başkanı Dr. Nihat Sargın, Genel Sekreter Haydar Kutlu, DİK adına Prof. Sadun Aren Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi adına Haluk Gerger, SP İl Başkanı Ali Kalan, ÇGD Başkanı Rahmi Yıldırım tarafından Meclis Başkanlığı Genel Sek eteri'ne verilen dilekçede "düşüncenin suç olmaktan çıkartılması" istendi.

TBKP'lilerin birlik sürecindeki işlevi

Birlik partisinin politik yaşamda nasıl bir rol oynayacağına, kimliğine ve nasıl bir parti olacağına ilişkin düşüncelerin geliştirilmesinde hangi temel yaklaşımlarından hareket edileceği önem kazanmaktadır. Birlik partisi, toplumun demokratikleşmesi yolunun açılmasında, devletin demokratik temelde yeniden yapılanmasında ve katılımcı demokrasinin gerçekleşmesinde aktif bir rol oynayan, her türlü baskıya, sömürüye, eşitsizliğe, ayrımcılığa ve hoşgörüsüzlüğe karşı bir mücadele partisi olabilmelidir.

İç Politika Servisi - Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi, 23 Haziran 1990'da Ankara'da toplanacak Hazırlık Kurultayı ile ilgili çalışmalarını sürdürmektedir. Gerek Kurultaya katılacak delegeleri belirlemek ve oluşacak birlik partisine ilişkin düşünce ve yaklaşımları kurultaya taşımak, gerekse ortak politik mücadele yürütmek amacıyla il ve ilçe temelinde yerel girişimlerin kurulması süreci gelişiyor. Girişim Yürütme Kurulu, yerel girişimlerin oluşma biçimini, çalışmalarını ve toplantılarını düzenleme tarzını ve Hazırlık Kurultayının nasıl toplanacağını belirleyen geçici bir yönetmelik hazırlamıştır.

Girişim Yürütme Kurulu, 28 Mayıs 1990 tarihinde, TBKP Başkanı Nihat Sargın ve Genel Sekreter Haydar Kutlu ile yaptıkları görüşme sonrasında ortak bir basın açıklaması yapıldı. Bu açıklamada da Sargın ve Kutlu, TBKP'nin birlik girişimi içinde bütün gövdesiyle yer alacağını, bu girişimin başarısı için elinden gelen çabayı göstereceğini ve bütün parti üyelerinin yerel birlik girişimlerine katılacaklarını belirttiler. Tam metnini Adımların bu sayısında yayınladığımız ortak açıklamada "Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi ile TBKP'nin, birlik sürecindeki yaklaşımlarına açıklık getirilmiş ve bir mutabakat sağlanmıştır.

Birlik sürecinde TBKP'nin rolü

Birlik ve yasallık TBKP'nin bugünkü somut koşullarda iki ana hedefi olarak belirleniyor. TBKP'nin gelişen birlik sürecinde aktif bir rol oynayacağı, TBKP Başkan ve Genel Sekreteri, partililerle yaptığı bir dizi toplantıda, belirtildi. Birlik partisi girişimi, TBKP'nin bütün gücüyle içinde olduğu bir durum olarak tanımlandı.

TBKP Merkez Yönetimi 31 Mayıs günü Örgütlere ve Üyelerine gönderdiği genelgede özetle şunlar söyleniyor:

"Birlik partisi girişimini asıl bileşenlerinden biri olarak, çağdaş marksist partiyi elbirliğiyle yaratma amacımız doğrultusunda bu süreç birlik sürecine aktif katkıda bulunması gerekiyor.

Bütün parti üyeleri, oluşmakta olan yerel birlik girişimlerine katılmalı ve parti örgütleri, yerel girişimlerin oluşmasını ve bunların çalışmalarını bütün güçleriyle desteklemelidir."

Genelgede TBKP üyelerin birlik sürecinde oynamaları gereken rol üzerine şunlar sayılıyor:

"- Parti üye ve örgütlerinin bulunduğu her yerde yerel birlik girişimlerini oluşmasına önayak olmak ve varolan girişimlere katılmak;

- Bu girişimlerin yerel planda, olabildiğince geniş marksist çevre ve kişileri kucaklayacak bir biçimde oluşması için her çabayı göstermek;

- Yerel birlik girişimlerini oluşturacağı kurulların ve yürüteceği politik faaliyetin, girişimde yer alan değişik eğilim ve çevrelerin katılımıyla mutabakatlar temelinde gerçekleşmesine özen göstermek;

- Birlik partisinin, Türkiye'nin bugünkü somut koşullarında toplumsal yaşamda nasıl bir rol oynayacağına temel olacak politik hedeflerin ve partinin programatik yaklaşımlarına ışık tutacak siyasi platformun hazırlanmasına ve nasıl bir parti sorusunun yanıtlanmasına katkıda bulunacak düşünce ve görüşlerin, yerel girişimlerde birlik geliştirilmesi için çaba sarfetmek;

- Yerel birlik girişimlerinin, günlük ortak politik faaliyetin yürütülmesinde işlevi ve etkin bir rol oynamasına katkıda bulunmak; düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, 141-142. maddelerin ve komünist partisinin önündeki yasakların kaldırılması, Kürt sorunun özgürce tartışılabileceği koşulların yaratılması için yürütülecek mücadeleye omuz vermek ve yerel planda gelişen demokratik çıkışları desteklemek olarak somutlanabilir.

Genelge de daha sonra yerel Birlik Girişimlerin etkinliklerine ilişkin görüşlere yer veriliyor."

Yerel Birlik Girişimlerinin etkinliğini arttırmak

"Yerel Birlik Girişmeleri, kurulacak partinin misyonunun tanımlanmasında politik ve programatik yaklaşımların hazırlanmasında, günlük politik faaliyetin yürütülmesinde ve birlik sürecine katılan bütün taraflar arasında ortak mücadele temelinde güven ilişkilerinin gelişmesinde önemli bir rol oynayacaktır.

Birlik partisinin politik yaşamda nasıl bir rol oynayacağına, kimliğine ve nasıl bir parti olacağına ilişkin düşüncelerin geliştirilmesinde hangi temel yaklaşımlarından hareket edileceği önem kazanmaktadır. Birlik partisi, toplumun demokratikleşmesi yolunun açılmasında, devletin demokratik temelde yeniden yapılanmasında ve katılımcı demokrasinin gerçekleşmesinde aktif bir rol oynayan, her türlü baskıya, sömürüye, eşitsizliğe, ayrımcılığa ve hoşgörüsüzlüğe karşı bir mücadele partisi olabilmelidir. Birlik partisi, Türkiye'nin çağdaşlaşmasını ve modernleşmesini sağlayacak, güncel ekonomik ve sosyal sorunlara çözümler getirecek alternatif politikalara sahip olmak ve kamuoyunun önüne bir iktidar seçeneği olarak çıkabilmelidir. Birlik partisi, demokratik ve hümanist bir sosyalizmi amaçlayan, Türkiye'nin çok yönlü ve köklü demokratik değişim süreci içinde aktif bir rol oynayarak geleceğin toplumunu bugünden hazırlayan, marksist bir parti olabilmelidir. Birlik partisinin politik platformu ve programatik yaklaşımları geliştirilirken bu anlayışlardan hareketle düşünce ve görüşlerin somutlanmasına çalışılmalıdır. TBKP üyeleri, yerel birlik girişimlerine bu düşüncelerin taşınmasına ve yerel mutabakatlar temelinde somut, ortak politik yaklaşımların geliştirilmesine katkıda bulunmalıdır.

Yerel Birlik Girişimlerinin, günlük politik faaliyetin yürütülmesinde işlevli olabilmesi, demokrasinin önündeki engellerin aşılması mücadelesinde aktif bir biçimde yer almasına ve ortak yerel politikaların geliştirilmesine bağlıdır. Yerel girişimleri, bir yandan düşünce ve ortak politik yaklaşımların geliştiği, diğer yandan önümüze koyduğumuz somut politik hedefler için yürütülecek mücadeleleri yerel planda hazırlandığı ve örgütlendiği platformlar olmalıdır. Birlik sürecinin gelişip güçlenmesi, ortak mücadele süreci içinde yaratılacak karşılıklı güven ortamına ve ortak başarı ve kazanımları paylaşmaktan doğacak coşkuya bağlıdır. TBKP üyeleri yerel birlik girişimlerini, böyle bir politik işlevle faaliyet yürütmelerine yardımcı olmak için, her çabayı göstermelidir."

ÇAĞDAŞ BİR PARTİYİ BİRLİKTE YARATMAK

Sosyalistlerin birlik partisi girişimi yürütme kurulu ile Nihat Sargın-Haydar Kutlu'nun basın açıklaması

15 Nisan 1990 tarihinde başlatılan marksistlerin birlik partisini yaratma süreci, sol kamuoyunda yeni bir umut kaynağı olmuştur. Ülkemiz marksistlerinin geniş kesimlerinin çağdaş bir partiyi birlikte yaratma ve demokrasinin önündeki engelleri kaldırmak için ortak mücadele yürütme konusunda iradelerini birleştirmeleri önemli bir kazanım olmuştur.

Nihat Sargın ve Haydar Kutlu, TBKP'nin, birlik girişimi içinde bu girişimin başarısı için elinden gelen her çabayı göstereceğini, bütün gücüyle birlik sürecinde yeralacağını ve bütün parti üyelerinin yerel birlik girişimlerine, yeni ve ortak bir kimliğin bileşenleri olmak üzere katılacaklarını açıklamışlardır. Bunun birlik sürecine katılan herkesin ortak hedefi olduğu konusunda görüş birliğine varılmıştır.

15 Nisan açıklamasında belirtildiği gibi birlik partisi, kuruluş aşamasından itibaren ülkemizde demokrasinin kazanılmasında aktif bir rol oynayacaktır. Acil talepler olarak ilan edilmiş olan düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün sağlanması, 141-142. maddelerin ve komünist partisinin önündeki yasakların kaldırılması, Kürt sorununun özgürce tartışılabileceği koşulların yaratılması için öteki demokrasi güçleriyle birlikte mücadele edilecek, oluşmakta olan yerel girişimler bu mücadeleye omuz vereceklerdir.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi YK, bu mücadele doğrultusunda atılacak her adımı aktif biçimde destekleyecektir. Bu yasakların kaldırılması, çağdaş, birleşik, marksist partinin gelişip güçlenmesi için en elverişli koşulları yaratacaktır.

Birlik partisi kurulduğunda 141-142 sorunu henüz çözülmemiş olabilir. Nihat Sargın ve Haydar Kutlu, bu durumda, TBKP'nin komünist partisi üzerindeki yasağın kaldırılması yolundaki mücadelesini sonuç alınıncaya kadar sürdüreceğini, ancak bu mücadelenin dışında kendisini hiçbir şekilde birlik partisine alternatif ayrı bir misyonun temsilcisi olarak tanımlamayacağını açıklamışlar, TBKP ile birlik partisinin iki ayrı parti olarak varolmaması için yasallık mücadelesini hızlandıracaklarını belirtmişlerdir.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi YK ve TBKP yöneticileri, ülkemizde düşünce ve örgütlenme özgürlüğünün önündeki yasakların kaldırılması için yürütülecek ortak mücadelenin, bütün demokrasi güçlerinin katkısıyla başarıya ulaşacağına inandıklarını vurgulamışlardır.

TBKP yöneticileri, birliğin alternatifi olmadığını ve partilerinin, ülkemizde aynı misyona sahip birden çok partinin var olmaya çalışması biçimindeki olumsuz geleneğin aşılmasında kararlı olduğunu bir kez daha açıklamışlardır. Geçmişin olumlu mirasına sahip çıkan, çağdaş, birleşik marksist parti elbirliğiyle yaratıldığında ve komünist partisi üzerindeki yasak aşıldığında bu amaç için mücadele eden TBKP'nin ayrı bir örgütsel varlığına gerek kalmayacaktır.

Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Yürütme Kurulu, TBKP'nin marksistlerin birliğinin asli unsurlarından biri olduğunu belirtmektedir.

Girişim YK ve TBKP yöneticileri, birlik partisinin kurulmasından sonra herkesin bu partiye birey olarak katılacağını, birlik partisinin örgütlerin bir koalisyonu olmayacağını ve bu parti içinde farklı herhangi bir örgütsel yapının ayrı olarak varlığını sürdürmesinin doğal olarak sözkonusu olmayacağını vurgulamışlardır.

TBKP yöneticileri ve Girişim YK, birlik sürecinde ortaya çıkan sorunların açıklıkla tartışılmasının ve farklılıklara rağmen diyalogla ortak noktaya varılmasının yararını vurgulamışlar ve birlikte mücadelenin, birliğin bütün bileşenleri arasındaki güveni geliştirip pekiştireceğini belirtmişlerdir. Bu anlayışla birlik ve yasaklara karşı mücadele süreçlerini hızlandırma konusunda görüş birliği içinde olduklarını açıklamışlardır.

TBKP Basın Bürosu'nun başvuru için duyurusu

TBKP 4 HAZİRAN'DA YASAL KURULUŞ BAŞVURUSU YAPIYOR

Adımlar Haber Merkezi- TBKP basın bürosu 1 Haziran günü basına bir açıklama yaparak TBKP'nin 4 Haziran günü yasal kuruluş başvurusu yapacağını duyurdu. Üç yıla yakın bir süredir Yasallaşma-Birlik politikası doğrultusunda çalışma yürüten TBKP, bu süre içinde toplumda kazandığı meşruiyeti, hukuksal olarak taçlandırmak ve Türkiye'nin demokratikleşme sürecine katkısını yapmak istediğini bir çok defa açıklamıştır.

7 Ekim 1987 de **Behice Boran** ve **Haydar Kutlu** TİP ve TKP'nin birleşmesini kamuoyuna açıklayarak bu sürecin fiilen başlamasının star'ını da vermişlerdir. Daha sonraki süreç Türkiye ve dünya kamuoyunun da yakından bildiği ve takip ettiği gibi komedi-dramatik bir biçimde gelişmiştir. Bu sürecin ana başlıkları şöyle sıralanabilir.

16 Kasım 1987: Nihat Sargın ve **Haydar Kutlu**, TBKP'yi yasal olarak kurmak üzere Türkiye'ye döndüler

8 Haziran 1988 : Türkiye'ye geldiklerinde tutuklanan Sargın ve Kutlu Ankara DGM'de yargılanmaya başladılar.

22 Eylül 1989: Yasallaşma mücadelesine katılmak üzere bir grup TBKP Merkez Komite üyesi daha Türkiye'ye döndü.

8 Aralık 1989: TBKP yöneticileri açık kimlikleriyle birbasın toplantısı düzenleyerek, illegal faaliyete son verdiklerini ilan ettiler.

6 Nisan 1990: Sargın ve **Kutlu** ölüm orucuna başladılar.

4 Mayıs 1990: Ölüm orucundaki taleplerin kamuoyunda kazandığı büyük destek sonucunda **Sargın** ve **Kutlu** tahliye edildiler.

15 Mayıs 1990: Kamuoyu araştırmaları "komünist partisine izin verilmeli mi?" sorusuna "evet" yanıtını verenlerin oranının son biryılda yüzde 35'den yüzde 55'e çıktığını gösteriyor ..

TBKP Basın Bürosu'nun duyurusu

TBKP Basın Bürosu, yaptığı açıklamada Parti Merkez Yönetiminin, 4 Haziran 1990'da İçişleri Bakanlığına partinin yasal kuruluş başvurusunu yapma kararını aldığını duyurdu.

"Başvuruyla, kazanılmış toplumsal meşruiyet gerekli hukuksal formulite ile tamamlanmış olacak ve 141-142'nin kaldırılması, gerçekten çoğulcu bir rejime ulaşılması mücadelesinde yeni ve önemli bir adım atılacaktır." denilen TBKP Basın Bürosu duyurusu şöyle devam ediyor.

"Sargın ve Kutlu 16 Kasım 1987'de, TBKP'yi yasal olarak kurmak amacıyla Türkiye'ye dönmüşlerdi. Şimdi koşullar her bakımdan bu amacı gerçekleştirmek için olgunlaşmış bulunuyor.

Sargın ve Kutlu, dönüş kararını açıkladıklarında çok az insan ilan edilen amacın, komünist parti yasağını aşmanın gerçekçi olduğunu görebildi. Ama dönüşle birlikte TBKP'nin yasallaşma politikası, Türkiye'nin en önemli, en kilit sorunuyla bağlanmıştı. 141-142'nin kaldırılması, komünist partinin özgürlüğü için mücadele, rejim sorununun çözümüne, gerçekten çoğulcu bir demokrasinin kurulmasına en kapsamlı, en içerikli yaklaşımdı. Düşünce özgürlüğü sağlanmadan, beyinlere vurulan kilit kırılmadan, hiç bir özgürlük tam gerçekleşemiyecek, hiçbir halk tam kullanılamayacaktı. "Ya demokrasi-ya demagoji", Sargın ve Kutlu'nun TBKP'yi yasal olarak kurmak için ülkeye dönüşüyle birlikte, bu ikilemin politik yaşamın ana sorunu olduğu su yüzüne çıktı. TBKP'nin yasal kuruluşu engellendikçe, bu ikilem daha somutlandı ve giderek daha geniş güçler demokrasi için Komünist Parti'nin özgürlüğünü savunmaya başladı. Toplumun demokrasi anlayışı daha derinleşti ve sonuçta Komünist parti'nin özgürlüğü genel özgürlük fikrinin özlü bir ifadesi haline geldi.

TBKP'nin 4 Haziran'da siyasi partiler yasasının öngördüğü formaliteleri yerine getirerek İçişleri Bakanlığına kuruluş başvurusunu yapmasıyla, kazanılmış olan toplumsal meşruiyet hukuken de tescil edilmiş olacaktır. Böylece bir yandan 141-142-163'ün, biryandan da siyasi partiler yasasının antidemokratik hükümlerinin kaldırılmasının kaçınılmazlığı bir kere daha gündeme gelecektir.

Komünizm toplumsal meşruiyet kazanmıştır.

Bugün varılan yerde TBKP geniş bir toplumsal meşruiyete sahiptir. Parlamentodaki ve parlamento dışındaki öteki partiler TBKP'yi, politik sistemin kendileri gibi doğal bir unsuru olarak benimsiyor, TBKP ile uygar ilişkiler içine giriyorlar. Basın, TBKP'ye yasal bir parti gibi yaklaşıyor, onun görüşlerine geniş yer veriyor.Komünistler toplumun çeşitli kesimlerinde ilgiyle karşılanıyor. Son yapılan kamuoyu araştırması "(komünist partisine izin) verilmeli mi" sorusuna "evet" yanıtını verenlerin oranının son bir yıl içinde yüzde 33'den yüzde 55'e çıktığını gösteriyor.

Anayasa Mahkemesi 8 Aralık 1988'de aldığı bir kararla, "demokratik esaslar içinde sınıf iktidarını savunan partilerin yasal ve meşru kabul edilmesi gerektiğini" açıkladı. Haziran 1989 da, TBKP Programı'nın yayıncısının tutuksuz yargılanmasına karar verildi. Eylül 1989'da yurda dönen politik göçmenlerden TBKP üyesi olduğunu açıklamalarına rağmen tutuklanmayanlar oldu.

Bunu, 8 Aralık 1989 Basın Toplantısından sonra, gitgelli bir süreç içinde parti üye ve yöneticilerinin komünist kimlikleriyle açık politik faaliyet yürütme hakkını fiilen kazanması izledi. Sonuçta 18 Mayıs'ta son tutuklular da serbest bırakıldı. Bu süreçte, İzmir DGM savcılığı, TBKP adının propagandasının kendi başına suç teşkil etmediği, İstanbul DGM savcılığı TBKP'nin yasal kurulması için çalışmanın koğuşturma konusu olamıyacağı yolunda kararlar aldılar. Kazanılan toplumsal meşruiyetin devlet yapısını ve hukuk sistemini etkilemesinin ilginç bir örneği de, 26 Masıy günü İzmit'te düzenlenen **Sargın** ve **Kutlu** ile tanışma toplantısına Kocaeli valisinin mesaj göndermesi oldu.

Toplumsal meşrulyete hukuksal tescil

TBKP'nin 4 Haziran'da siyasi partiler yasasının öngördüğü formaliteleri yerin getirerek İçişleri Bakanlığına kuruluş başvurusunu yapmasıyla, kazanılmış olan toplumsal meşruiyet hukuken de tescil edilmiş olacaktır. Böylece biryandan 141-142-163'ün, biryandan da siyasi partiler yasasının antidemokratik hükümlerini kaldırılmasının kaçınılmazlığı bir kere daha gündeme gelecektir. TBKP'nin yasal kuruluş başvurusu ile, hükümetin 141-142-163 sorununu hasıraltı etme denemeleri boşa çıkacak, demokrasi güçlerinin bu maddelerin kaldırılması mücadelesinde olanakları artacaktır. TBKP, başvuru sonrasında birçok antidemokratik engelle karşılacak olsa da yasakları aşmada, tabuları kaldırmada kararlıdır ve bu mücadelede geniş demokratik güçlerle birlikte olacağından emindir.

TBKP'nin tüzel kişilik kazanmasıyla, komünist hareketin yarım yüzyılı aşan illegalite dönemi, bir daha geri gelmemecesine sona erecek, komünistlerin onlarca yıllık özlemi yaşam bulacaktır. Bu hareketin doğuşunun 70. yıldönümünde şimdiki kuşağın eski kuşaklara,,onların anısına anlamlı bir armağanıdır, bir vefa borcunusu yerine getirilmesidir.

Komünist Parti yasağının aşılmasını, 141-142'nin kaldırılmasını sağlamak ve marksistlerin birleşik partisinin yaratılmasına katkıda bulunmak TBKP'nin başlıca misyonudur. Yasal başvuru her iki doğrultuda da koşulların iyileşmesine hizmet edecektir. Sosyalistlerin Birlik Partisi Girişimi Yürütme Kurulunun Nihat Sargın ve Haydar Kutlu ile yaptığı görüşmeden sonra yapılan ortak açıklamada da belirtildiği gibi, yasakların kaldırılması, çağdaş, birleşik marksist partinin gelişip güçlenmesi için en elverişli koşulları yaratacaktır. Binlerce marksistin 141-142 nedeniyle yitirdiği politik haklara yeniden kavuşması, yalnızca bu faktör bile, bu açıdan muazzam bir önem taşıyor.

Tüzel kişilik kazanılması, parti için sorunların çözümü için de elverişli koşullar yaratacaktır. İllegalite,nin güçlüklerini hiç de kısa sayılamayacak bir yarı-legal, durumun sıkıntısı izledi. Bu, nesnel olarak, birlik ve yenilenme sorunlarını çözme olanaklarını daraltıyordu. Şimdi, tam yasal faaliyetin başlaması ve parti organlarını buna göre biçimlenmesiyle, bu sorunları çözme olanakları artacak, olağan bir parti yaşamı dönemi başlayabilecektir.

Yasal başvurudan sonra, TBKP'nin gündemine Kongre hazırlıkları girecektir, Türkiye komünistlerini yasal ve açık kongresi gerçekleşecektir.

Kongre süreci, parti içi sorunların çözülmesi, komünist hareketin 70 yıllık tarihinin kapsamlı bir muhasebesinin yapılması ve birlik partisine katkı süreci olacaktır. Kongre süreci aynı zamanda teorik ve programatik yenilenmenin daha somutlanmasına hizmet edecektir.

Özetle, 4 Haziran, TİP-TKP birliğini ana doğrultusunu, birlik-yasallık-yenilenme'yi yeni bir aşamaya yükseltecektir.

TABULARI YIKMAK YETMİYOR, KALDIRIP ATMAK GEREKLİ

□ Hüseyin Çakır

Öğretmenler sendika kurmak için, anayasa ve diğer yasalardaki boşluktan yararlanarak, kuruluş evraklarıyla birlikte Ankara Valiliği'ne başvurdular. Vali yardımcısı evrakları almadı. Notere gittiler noter de evrakı kabul etmedi. Anayasa'ya göre her vatandaşın dilekçe verme hakkı var. Ama bu işlemedi.

Böylesi politik, adli idari vb. olayların yaşandığı bugünlerde; 5 Haziran'da AGİK toplantısında ve "Türkiye'de demokrasi ve insan haklarının" sorgulanmasının doğruluğu ve haklılığı ortaya çıkıyor. Türkiye'nin içinde bulunduğu durumu, öğretmenlerin başvuru girişimi ve sonrası gelişmeler Çanakkale ve diğer cezaevlerindeki açlık grevleri vb. . . çok açık bir biçimde bir kere daha gösteriyor. Bırakalım çağdaşlarığı, demokratikliği, bugün en temel insan haklarından olan dilekçe verme hakkının bile işlemediği bir kaos dönemi yaşanıyor.

Dünyada her ülke bir arayış ve kendisine bir yer edinme çabasında. Türkiye'nin önünde ise, hemen her alanda belirsizlik, karmaşa var.

Peki Türkiye'nin projesi ne ? Ne iktidar, ne muhalefetin gelecek projesi var.

4 Haziran günü Türkiye Birleşik Komünist Partisi kuruluş için başvuru yapıyor. Bu önemli siyasi olay, idari bir durum olarak mı ele alınacak, yoksa, zaten aylardır yasal olarak çalışan, devletin resmi kurumları, kişileri ve politik kesimlerince parti olarak kabul edilen, siyasi yaşamımızın vazgeçilmez öğesi durumuna gelen TBKP'nin hukuksal konumu resmileşecek mi? Böylesine iki soruyla yaklaşmak, Türkiye'deki belirsiz ortamın ürünü. Çünkü içinde yaşadığımız koşullarda hukuk, yasa, keyfiyete göre, ilden ile göre değişerek uygulanır hale gelmiştir.

TBKP'nin başvurusu demokratikleşme sürecinde önemli politik bir adım. Komünistler Türkiye'nin belirsiz ve karmaşık ortamında gerçek anlamda çözümleyici ve demokratikleşmenin dinamik taşıyıcısı bir rol oynayabilirler.

Bugün gelinen noktadan toplumsal bilinç geri götürülemez. Komünistler artık, açık seçik çalışıyorlar. Tabuyu yıktılar ama bu yetmiyor. Yıkıntıyı kaldırıp atıp çağdaş demokratik Türkiye'yi inşa etmek gerekli. Demokrasi güçlerinin çıkışları, halkın, cola , et boykotu örnekleri işçilerin 89 bahar eylemleri ve devam eden grevler, direnişler, kadınların, gençlerin köylülerin eylemleri, bugünün böyle sürüp gidemeyeceğini gösteriyor. Şimdi daha duyarlı olmak, ısrarlı olmak, sonuç alıcı biçimde direnmek gerekir.

Değişen Dünya yeni Türkiye Tartışması Doç. Dr. Afşar Timuçin

YENİ YAŞAM GEREKLERİNİ KARŞILAYACAK YENİ DÜŞÜNCE ETKİNLİKLERİ

O Söyleşen : Halil Korkmaz

"Değişen Dünya Yeni Türkiye" tartışmamız devam ediyor. Bu sayımızın konuğu Mimar Sinan Üniversitesi Felsefe Doçenti Afşar Timuçin. "Yaşam kendi biçimlerini bir kere yarattımı her şey biter, artık ne geriye dönüş sözkonusudur ne de vazgeçiş diyor.

Tartışmamıza Mimar Sinan üniversitesi Felsefe Doçenti afşar Timuçin'le yaptığımız söyleşiyle devam ediyoruz.

İnsanlar dünyaya geniş çerçeveli bakabilmek için geniş bir tarih bilgisine sahip olmak zorundalar. Eksik bilince mahkum olmak dar açılara mahkum olmaktır. Şimdiki zamana mahkum olmaktır. Bugün dünyada ortaya çıkan dönüşümler şunu gösteriyor; artık insanoğlu hangi reim altına olursa olsun baskıyı yaşamak istemiyor, yaşamını özgürce gerçekleştirmek istiyor.

- Dünyadaki değişimden çok söz eder olduk. Bu değişimler bir şarkının dizelerindeki gibi her şeyi zamana yenik düşürecek kadar hızlımı? Değişim süreçlerine tarihsel boyutuyla baktığımızda bu konuda neler söyleyebiliriz?

Timuçin- Aslında dünya hep değişiyor.Dünya değişiyor demek pek de önemli bir şey değil, çünkü Dünya'nın değişmekte olduğunu bugün herhangi bir uygarlığa katılan en sıradan insan bile biliyor. Evet, durmadan değişen ve hiçbir zaman değişikliklerin dışında kalmayan bir dünyada yaşıyoruz. Yalnız şu var; değişim zaman zaman hızlanıyor, zaman zaman yavaşlıyor. Bence değişim yerine dönüşüm demek daha uyarlı görünüyor. Çünkü insan yaşamına baktığımızda, insan yaşamının birbirini izleyen ama aynı zamanda birbirine dönüşen evrelerden oluştuğunu görüyoruz. Bir sonraki yapılar bir önceki yapılardan daha üstün bir yapıya, oradan daha üst bir yapıya geçiyor. Tarih bütünüyle dönüşümleri yazıyor, birbirini izleyen olayların altında dönüşümler var. Buna karşılık insanlığın gerçek anlamda bir tarih bilincine kavuşmuş olması bir yüzyıllık iştir. 19.yüzyılın insanları tarihe tarihselliğin değerini anlayarak baktılar. 19.yüzyıl insanın en yüksek ölçülerde toplumsallaştığı bir yüzyıl oldu, bu toplumsallaşma içinde insan tarihin belirleyici gücünü gördü. 18.yüzyıl filizoflarında, Fransız Aydınlanmacılarında bile yetkin tarih bilinci yoktur. Bu yüzyılda tarih daha çok birbirinden kopuk uygarlıkların birbirini izleyen olaylardan kurulu öyküleri gibi alınmıştır. Şimdi, bütün bu dönüşümlere baktığımız zaman, tarihsel dönemlerin birkaç evreye bölünürcesine zaman zaman hızlandığını zaman zaman yavaşladığını görüyoruz. bu ne mutlak bir yavaşlamadır ne mutlak bir hızlanmadır. Örneğin bizsax kabataslak baktığımızda Ortaçağ tümüyle durgun bir çağ, hatta bir gerilik çağı, bir karanlıklar çağı gibi görünür. Bugün çağdaş bir bilinçle baktığımızda, Ortaçağ'ın hiç de durgun bir çağ olmadığını tam tersine Eskiçağ'ı aşan özelliklerle yüklü olduğunu görürüz. Ortaçağ'ın eşiğinde kölelikten kolonluğa ve kolonluktan serfliğe geçiş bile bir gelişimin belirtisidir. Yani her şeyden önce 19.yüzyılda ortaya konulan tarih bilincini doğrulayacak bicimde Ortaçağ 5. yüzyıldan başlayarak ve en uç noktasında 17.yüzyıla kadarsürerek son derece önemli dönüşümler getirmiştir.

- Hızlanmalar ve yavaşlamalar var demiştiniz?

Timuçin - Evet, bir 11.yüzyıla bakıyoruz ortaçağ'ın içinde başka bir anlam taşıyor. Bu yüzyılda sermayeciliğin ilk gelişimlerini duyuran yeni kentler kurulmaya başlamıştır. Ancak, Ortacağ'ın en durgun zamanları bile insanlığın gelişimi açısından önemlidir. Ayrıca, bir ilke olarak, bilimsel açıdan tarihin her evresinin değerli olduğunu unutmamak gerekir. Yeni kentler kuruldukça ve köy-kent bağlaşımı gerçekleştikçe düşüncenin yaratıcı bütünlüğe kavuşmaya başladığı görülür. Karolenjler Rönesansı, Skolastik Rönesansı, sonunda asıl Rönesans bu bütünleşmenin ürünü olmuştur. Köy-kent bütünleşmesine dayalı ticari etkinliklerin artması düşünceyi elbet derinden etkileyecekti. Skolastik düşünce dediğimiz düşünce modern düşüncenin ilk gelişim kaynaklarını oluşturan düşüncedir. Rönesans aydınlarının eskiçağ kaynaklarına dönme isteği skolastiğin bir hiç olduğu anlamına gelmez. Kısaca Ortacağ'ın en durgun dönemleri gözönünde tutulduğunda bile önemli dönüşümler olduğunu görürüz.

- Günümüzde olan bitenleri de aynı çerçevede değerlendirilecek aynı yavaşlamalar ve hızlanmalardan, zaman zaman durgunluk gibi görünen zaman zaman atılım gibi görünen oluşumlardan söz etmek de olası sanırım?

Timuçin- Elbette. Bugün yaşananlar içinde neyin hızlı neyin yavaş olduğunu bizler tam olarak göremeyiz, bunu gelecekte tarihi yazanlar, bugünü değerlendirenler belirleyecek. İnsanın kendini tam olarak yargılaması nasıl olanaksızsa şimdiki zamanları tam olarak yargılaması da öyle olanaksızdır. Gene de zamanımız bir hızlı dönüşümler zamanı olarak görünüyor. Günümüzün olgularına baktığımız zaman şaşkınlığa düşüyoruz. Bilgi eksikliğinde şaşkınlık daha da büyük oluyor. Şu çok şaşıranlar çeşitli yargılar ortaya koymakla birlikte bilgi eksikliğinden ötürü olanı biteni göremeyenler, ne olup ne bittiğini hiç mi hiç kavrayamamayanlardır. Onlar olguları, çok zaman, çocuksu bir anlayış içinde, yinelemelerle geriye dönüşlerle, vazgeçişlerle, yanlış yoldan doğru yola geçişlerle açıklamaya çalışıyorlar. Oysa yaşam dediğimiz etkinlikler ortamı deneylerle kurulur, kurulurken nice doğruya nice yanlıştan geçerek ulaşır. Yaşam kendi biçimlerini bir kere yarattımı her şey biter, artık ne geriye dönüş sözkonusudur ne de vaz geçiş. Kısacası dönüşümleri ve dönüşümlerle gelen sarsıntıları açmazlar gibi görmek doğru değilir, bir uygarlığın dar ve geniş çerçevede yarattığı değerler zorunlu olarak yasal ve geçerli değerlerdir, buna göre bizim olanı biteni beğenip beğenmememiz hiç önemli değildir. bir yaşam biçimi çeşitli sancılarla doğar ve yasallığını koyarak büyümeye başlar, ileride kendisini yok edecek ama gene de kendisininin ürünü olacak olan yeni bir yaşam biçimini duyurarak ve özleterek gelişir.Yüzyılımızın olgularına baktığımız zaman gerçekten dehşete düşüyoruz. Birinci Dünya savaşı, İkinci Dünya savaşı haritaları değiştirirken yeni yaşam biçimleriyle birlikte yeni bakış açıları getirdi, yeni düşünceler doğurdu. Tarihsel olgular karşısında ah ya da oh çekmenin gülünç olmaktan başka bir işe yaramayacağı kesindir. Bugün Doğu Avrupa ülkelerinde olup bitenleride tüm garip duygusallıkları bırakıp aynı toplumsal ve tarihsel bakış açısı içinde kavramaya çalışmak gerekir. Böyle yapabilirsek, tarih insan üstü bir güç olmadığına göre, geleceği kurmakta kolaylıklarımız olur. Bugün dünyada ortaya çıkan dönüşümler şunu gösteriyor; artık insanoğlu hangi rejim altında olursa olsun baskıyı yaşamak istemiyor, yaşamını özgürce gerçekleştirmek istiyor. Bugün dünyada gördüğümüz dönüşümlerde yansıyan tam tamına bir özgürlük istemidir, güçlü bir biçimde toplumsallaşmış bir birey olma istemidir. Artık insan yapmak zorunda olduğu şeyle değil yapmak istediği şeyle önemli olmak istiyor.

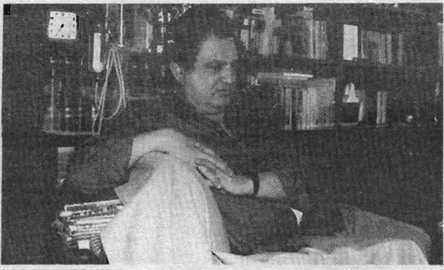
- Günümüzün olgularını değerlendirirken bilgi eksikliği şaşkınlığımızı dahada artırıyor. Birde buna 60'lar, 70'ler, 80'ler gibi onar yıllık dilimler içinde bakma kolaylığını seçmemiz eklenirse geniş yayılımlı olgular karşısında dehşete düşüyoruz. Sorulara böylesine dar açılardan bakmanın sonuçları neler sizce?

Timuçin- Eksik bilincin getirdiği yanlış bakış giderek en basit bir olguyu bile yanlış değerlerdirmemize yol açıyor. Kendini eksik bilinçten kurtaramamış pek çok kişi ikide bir "Türkiye'yi kurtarmak"dan sözediyor. İnsanlar dünyaya geniş çerçeveli bakabilmek için geniş bir tarih bilgisine sahip olmak zorundalar. Eksik bilince mahkum olmak dar açılara mahkum olmaktır, şimdiki zamana mahkum olmaktır, geçmişsiz ve geleceksiz kalmaya mahkum olmaktır. Geniş bir tarih bilgisine sahip olmadığımız zaman şimdiki zamanda sınırlanıyoruz, gündelik yaşıyoruz üç beş yıllık, on yıllık, oniki yıllık dilimlerde yaşıyoruz.." On yıllda bir darbe duygusu" bu ilkelliğin bir yansımasıdır. Öte yandan dünyaya bilinçle bakmadığımız zaman üç beş yıl öncesini çok çabuk unutabiliyoruz ve çok yanlış değerlendiriyoruz. Bakıyorsunuz, kırk yıl önce falanca koşucunun kaç metrede rekor kırdığını pek güzel anımsıyabilen biri, en yakın toplumsal oluşumların doğru sezgisinden uzak kalabiliyor. Geçmişle ve gelecekle ilgili gelişigüzel görüşler, hatta bilemediğimiz bilemeyeceğimiz zamanlarla ilgili görüşler bu rahatlıkla oluşuyor. Tarih bilgisi derken yalnızca birbirini izleyen tarihsel olayların bilgisini, kaba bilgisini değil, bütün insanlığın bilgisini düşünmeliyiz. Geniş çerçeveli bakış ancak o koşulda olanı olacaktır. Eski çağın insanı kimdi, insan ortaçağı geçerken hangi değerlerini bıraktı, hangi değerlere ulaştı? Ortacağın insanından yeni çağın insanına ne kaldı? Bu bilgilerin uzağına düştüğümüz zaman dünya bize istediğimiz zaman, istediğimiz gibi biçimleyebileceğimiz plastik bir yapı olarak görünür.

- Tarihe yönelik bakışın anlamında dar ve kaba bakış Marksın düşüncelerine yaklaşımdada kendini gösteriyor. Marks sizce insanlık tarihine son açıklamalarını getirmiştir?

Timuçin -Biz 19. yüzyılın mirasçısıyız, daha ötede bütün bu tarihin mirasçısıyız. 19.yüzyıl bilim yüzyılı diye adlandırıldı. metafiziğin yerine olumlu düşünceyi, bilim düşüncesini getirmesiyle önemli oldu. Bu yüzyılda pekçok bilgi alanı felsefeden ayrılıp bilim haline geldi. Bu bilimlerin başında da ruhbilim ve toplumbilim gelir. 19.yüzyılda felsefeye egemen bilimci ya da olumlu bakış açısının kaynağı ta 16. ve 17. yüzyıllara, Galileo Galilei'ye, Francis Bacon'a, Descartes'e öbürlerine dayanır. Bu bakış açısının metafiziği kökten kazıyıp, düşünceyi yaratıcı canlılığından yoksun bıraktığını söyleyenler tümüyle haksız olmasalar da, sağlıklı her zihnin bilimi metafiziğe yeğ tutması doğaldır. 19.yüzyılda olumlu bakış açıları, toplumcu bakış açılarıyla çelişkili bir bütün oluşturdular. Olumculuk metafiziği tümüyle yadsırken, felsefenin en eski ve çok önemli etkinliklerini, bilgi kuramını ve varlık bilimini dışladı; toplumcu görüşmerin başında yeralan Markscı dünya görüşü garip bir çelişkilikle hem metafiziği yadsıdı hem de tepeden tırnağa metafizik olan Hegel yöntemini bilgi anlayışının temeline yerleştirdi. Toplumsallığını büyük ölçüde geliştiği 19.yüzyılda doğrudan doğruya toplumsal tezler ortaya koymayan olumculuk pek çok siyasal özgürlükçü devinimin bileşimine katıldı. Marksçılığa gelince onun zaten çok önemli toplumsal savları vardı, bu yüzden onun siyasal düzeyde etkisi daha yaygın ve daha kökten oldu. Bu etki zamanla ideolojik nitelikler kazandı toplumların yaşamlarında

Yaşam dediğimiz etkinlikler ortamı deneylerle kurulu, kurulurken nice doğruya nice yanlıştan geçerek ulaşır. Yaşam kendi biçimlerini bir kere yarattımı her şey biter, artık ne geriye dönüş sözkonusudur ne de vazgeçiş.

belirleyici oldu. İnsanlar ideolojik kaygılarla bu felsefenin tartışmaya açık yanlarını, kesinliklere götürmeye, kurallara bağlamaya çalıştılar. Bu felsefenin hiç de kalıplayıcı olmayan yanlarını kalıplamaya çalıştılar. Marks felsefesi belirleyici olmaya çalıştığı yerde bile dogmacı değildir, ideologlar bu felsefeyi dogmacı kılmak için ellerinden geleni yaptılar. Pekçok kişi insanlık tarihine son açıklamaları getirmek istemediğini açık açık söyleyen Marks'ı bir din kurucusu durumuna getirdiler. Bundan böyle suya giden de, testiyi kıran da Marks adına iş görüyordu. Marks'a yaslanmak isteyenler belli bir felsefe bilgisini, belli bir tarih bilincine ulaşma zahmetine katlanmadan ya da zaten böyle bir gereksinim duymadan Marks'ı kullanmaya çalışmışlardır. Marks'ı kolayından kavramak ve onu bir tehdit aracı durumuna getirmek amaç olmuştur. Her yerde olduğu gibi bizde de Marks'ın kitapları kutsal kitap ağırlığı taşısın istenmiştir. Bu, felsefenin özüne aykırıdır. Marks'ın büyük ölçüde önem verdiği diyalektik düşüncenin özüne de aykırıdır. Diyalektik düşünce ister Hegel'in ortaya koyduğu ve Marks'ın ondan giderek benimsediği gibi üçlü bir açılım içinde gerçekleşiyor olsun, ister daha karmaşık süreçler boyunca gerçekleşiyor olsun, bu şeyden önce karşıtlığın verimli gücünü, tersleşmenin yaratıcılığını benimser. İnsanın tartışmadığı, düşüncenin tartışmaya konulmadığı yerde insanlık için tehlikeler vardır. Bu tehlikeleri Marks'ın sırtından yaratmaya çalışmak yanlıştır ve ayıptır. İnsanlar kendileri ideolog olacak yerde, felsefeleri ideoloji olarak kullanma kolaylığını benimsiyorlar. Öte yandan Marks'ı değerlendirirken onun bir 19.yüzyıl filozofu olduğunu unutmamamız gerekiyor. 19.yüzyıldan 20.yüzyıla değişen çok şey vardır, yeni yaşam biçimlerine Marks'ın da öngördüğü gibi, yeni düşünceler, yeni felsefeler gerekir. bugün bize düşen Marks'a tapınmak değil, Marks felsefesinin insani özünü, yeni düşünce bileşimlerine ulaşmak adına, doğru olarak kavramaya çalışmaktır. Onda bugüne göre bir takım eksiklikler, bir takım uyarsızlıklar görebiliriz, neden görmeyelim? Eğer aydın namusu taşıyorsak, bu eksiklikleri, bu uyarsızlıkları, dürüst bir biçimde ortaya koymamız gerekiyor.

Marks felsefesi belirleyici olmaya çalıştığı yerde bile dogmacı değildir, ideoloğlar bu felsefeyi dogmacı kılmak için ellerinden geleni yaptılar. Pek çok kişi insanlık tarihine son açıklamaları getirmek istemediğini açık açık söyleyen Marks'ı bir din kurucusu durumuna getirdiler

Marks'a yönelişi kaba siyasal yöneliş olmaktan çıkarmalıyız. Hiçbir felsefe şu ya da bu biçimde yorumlanmakla özünü yitirecek değildir.

- Birde "Aşma" sorunu var. "Aşma" olarak Marksı aşmak mı, zamanın yeni gereklerinin karşılayacak yeni düşünce etkinlikleri mi?

Timuçin -Alman ülkücüsü Hegel, bir bakıma kapalı bir dizge oluştururken insanlık tarihinin sonuncu felsefesini ortaya koyar gibiydi. Onun yöntem anlayışını benimsemekle birlikte Hegel felsefesine taban tabana karşıt bir felsefe oluşturmuş olan Marks, hiçbir zaman kendini bir son gibi görmemiştir. Hegel'in tutumu peygamberce idi. Marks, böyle bir peygamberliği yüklenmek istemeyecek kadar alçak gönüllüdür. Marks'ı bir korku nesnesi durumuna getirerek yeni felsefelerin ortaya çıkmasını engellemek boşunadır. Yeni felsefeler Marks'tan çok şey taşıyacaklar. 17.yüzyılda Descartes vardı ve onu izleyenler onunla karşılaşırken bile Descartesçi oldular. Marks'ı yoketmek gibi bir çocukluğa düşmeyi göze almak yerine, onu anlamaya çalışmak doğru olur. Marks, hep varolacaktır. Descartes nasıl varolmuşsa, Leibnitz nasıl varolmuşsa, Sipinoza nasıl varolmuşsa Marks'ta varolacaktır. Sorun, Marks'ı aşmak sorunu değildir, dünyanın kendi kendini aşmasıyla ortaya çıkan yeni değerlere uyarlanmak, onlara felsefede açıklık getirmek sorunudur. Yeni yaşam gereklerini karşılayacak, yeni düşünce etkinliklerine yönelmemiz gerekiyor. Felsefede aşma diye bir şey vardır ama bu yaşamın kendi kendisini aşmasının bir yansısıdır, yaşam yetkinleştikçe ve karmaşıklaştıkça düşüncede yetkinleşir ve karmaşıklaşır. Dectartes dönemi olmasaydı Newton dönemi olmazdı, Descartes her yeri silme madde ile doldurmasaydı, Newton dönemi olmazdı, Descartes her yeri silme madde ile doldurmasaydı, Newton boşluğu düşünebilir miydi? Tarihe bu açıdan baktığımız zaman Descartes'i, Leibnitz'i, Marks'ı yok saymak isteyenlere gülüp geçmek gerekir.

- Dünyanın küçüldüğünü söyleyoruz. Bu tek yanlı bir gelişmemi? Dünya sadece küçülüyormu?

Timuçin -Hep söylenildiği gibi dünya hızla küçülüyor. Bir yerden bir yere dünyanın öbür ucuna bile gitmek sorun değil artık. "Ona bir bilet alan olsa dünyayı dolaşmak işten değil" der ya Sait Faik, onun gibi. Bu aynı zamanda dünyanın büyümesi demektir. Dünyanın her anlamda kullanılan alanları daha geniş bugün. Gökdelenler, sualtı geçitleri, hava koridorları, bilgi depoları .. Bu bir bakıma durmadan küçülen, bir bakıma durmadan büyüyen dünyada hız sürekli artıyor. Bu neyin hızıdır? Bu iletişimin hızıdır. Amerika kıtasında yayınlanmış bir kitap bir günde, bilemediniz iki günde benim elime ulaşabiliyor. Ben kitabımı bir günde Hollanda'daki bir dostuma ulaştırabiliyorum. Bu çok yoğun iletişim düzeni dev boyutlu bir etkileşim ağının göstergesidir. İletişimin niceliksel büyüklüğü onun niteliksel büyüklüğüne tanık mıdır? İletişim ağını elinde tutan insanların dünyaya bakışı son derece önemli. Her işte olduğu gibi iletişimde de "Daha çok kazanç" kategorisi belirleyici. 19. yüzyılda yaşam düzenini belirleyen kategorilerden biri ya da başlıcası rekabetti. Rekabetin bindiği dalı kesme olduğu çabuk anlaşıldı. Tek bir alanda birbirimizi yıkmak yerine pekçok alanda işbirliği yapmak daha doğruydu. Günümüzde rekabet koşulları giderilmiş ya da en aza indirilmiştir. Daha doğrusu rekabet ancak birbiriyle yarışabilecek kadar güçlü olabilen mahalle bakkallarına ve seyyar satıcılara bırakılmıştır. Bu " daha çok kazanç anlayışı" dünya uygarlığını oluşturan bütün bir insanlığın ortak bilincini daraltıyor ve bulandırıyor. Dünya uygarlığını oluşturan değişik uygarlıkların insanları birbirilerine gangaster filimleri, porno filimleri, polis romanları postalıyorlar. İletilenin "daha çok kazanç" öngören insanların elinden kurtarılması ve insanileştirilmesi bugünkü dünyanın temel sorunlarından birini oluşturuyor. Çünkü bugün iletişim düzeni özellikle kendisine her verileni almaya ve her gördüğünü hiç eksik kalmadan yapmaya eğilimli kalabalıklar için "İletişimsel Aldatmaca" dediğimiz basitleştirme, yozlaştırma, çarpıtma, metalaştırma, değersize yöneltme işlevlerini yüklenmiş görünüyor. İnsanı gündelik yaşamın dar sınırlarına kapamaya yönelik bu işlevlerin insanı bir ortaçağ insanı kadar edilgin kılmasından korkulur. İletişim bu hızla ve duyarsızlıkla gelişirse insanlık çözülmesi çok güç sorunlarla yüzyüze gelebilecektir. İletişimsel aldatmacanın bir yüzüde her çağda olduğu gibi bu çağda da büyük uygarlıkların küçük uygarlıkları etki altında tutma istemidir. Belki de Hegel'in hakkı var, herzaman bir uygarlık öbür uygarlıkları belirler ve yönlendirir. Gene de bunu bir yazgı olarak görmemek gerekiyor, hiçbir şey bir uygarlığın öbürü üzerindeki egemenliğini doğrulamaz, ya da yasallaştırmaz. Bir uygarlık daha büyük bir uygarlık karşısında alıcı durumandadır, ama bu alıcı durumundan kurtulmaması için hiçbir neden yoktur. Gittikçe küçülen, gittikçe büyüyen, böylece gittikçe bütünleşen bir dünyada insanlığın doğal mirasçısı olan ve insanlık ailesinin bir bireyini oluşturan her uygarlık, insanlık bütününde eşit koşullarda yer alabilmek için, hem teknolojik açıdan hem kültür açısından üstüne düşeni yapmakla yükümlüdür. Bunun içinde herşeyden önce basit bir alıcı olmaktan kurtulmak gereklidir. Bu konuda bugün büyük sıkıntılar var. Bugün gelişmekte eksik kalmış ülkelerin insanları, gelişmiş ülkelerin pahalı ürünleri karşısında sınırsız ve koşulsuz bir benimseyici olarak görünüyorlar. Bu duygu yakınlığı köfteyi hamburger yapan, renk renk gazozları büyük bir duyarlılıkla oradan oraya ulaştıran çocuksu istemi oluşturuyor. İnsanlar bu gazozları hiç tartışmadan içip duruyorlar, ona ancak beklenmediği bir biçimde pahalılaştığı zaman o da geçici bir süre için, uzak kalabiliyorlar. Burada aydınların bilinçlendirme yükümlülüğünü yardıma çağırmak gerekecektir.

- Bilinçlendirme yükümlülüğü dedik. Bunun üzerinde biraz duralım.

Timuçin - Aydın olmak sorunu işte burada çıkıyor ortaya. Aydın insan gerçek bilinç'in yani varolanın etkin bilgisinin gerçek sahibi olan insandır, bu bilinci olası bilinç'e yani olacak olanın bilgisine ulaştırmakla yükümlü olan insandır. Her çağda olduğu gibi çağımızda da aydın yükümlülüğü diye, aydın sorumluluğu diye bir sorun vardır. Bu yükümlülük, bu sorumluluk elbette başkalarının sorumluluğunu çelmez ya da yoketmez. Her çağda aydınların öncü, yol gösterici bir rolü olmuştur. Bu, herşeyin aydınlardan sorulacağı anlamına gelmez elbette. Her işte aydınların öncülüğü gerekir, aydınların hayır dediğine evet dememek gerekir gibilerden bir katı tutum doğru olmaz. Topluma katılan her kişinin yaşamla ilgili görüş ve eylem üretme hakkı vardır. Bu görüş ve eylemler tutarlı olmadığı zaman zaten uçup gidecektir. Bu gerçeklik bizim demokrasi inancımızın dayanağıdır. Çağımızda aydın kavramı eski zamanlara göre oldukça değişikliğe uğramıştır. Eskiden bilgeler vardı, her şeyi bilenler vardı, her doğrunun kendilerinden sorulması gereken insanlar vardı. Çağımızda bu tablo değişikliğe uğradı. Artık düz ya da genel aydınlar yerine uzmanlar vardır. Artık insana soruyorlar: sen ne işten anlıyorsun? Artık belli bir uzman aydından, bir tarihçi aydından, bir felsefeci aydından, bir iktisatçı aydından sözetmek olasıdır. Öte yandan insanlık eski zamanlara göre oldukça hızlı ve geniş çerçeveli bir bilinçlenme sürecini yaşıyor. Bunda elbet iletişimin de, iletişim hızındaki artışın da büyük payı var. Yaşam bölündü, uzmanlıklar belirginleşti, bilgi yukarıdan aşağıya biraz daha indi, geniş kitleler eskiye göre çok çok bilinçlendiler. Yaşamın bölünmesi ya da çeşitlilenmesi uzman aydını ortaya çıkarırken ona kendi alanlarıyla ilgili sorumluluklar yükledi. Şimdi artık her şeyi bildiğini söyleyene, her alanda görüş ortaya koymak isteyene, bu anlamda eyleme girişene gülmekle kalmıyoruz, tehlikeli adam gözüyle bakıyoruz. Bir iktisatçı aydın bir iktisadi çözüm formülünün bize neler getirip neler götürebileceğini, bir felsefeci aydın bir düşünce biçiminin yaşamda neyi karşıladığını ya da karşılayabileceğini yetkiyle söyleyecektir, söyleyebilmelidir. Yaşanılanlan gündelik bilgilerle, kabataslak bilgilerle karşılama alışkanlığı topluma ancak bulanıklıklar getirebilir. Kafasındaki üç beş uyduruk formülü toplumu kurtarmakta ya da toplumu kurtarıyoruz diye kendilerini kurtarmakta kullananların tarih sahnesinden çekilmesi ancak ve ancak toplumsal bilinç düzeyinin yüksekliğiyle olacaktır.

Her çağda olduğu gibi çağımızda da aydın yükümlülüğü diye, aydın sorumluluğu diye bir sorun vardır. Bu yükümlülük, bu elbette başkalarının sorumluluğunu çelmez ya da yoketmez.

Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı Deklarasyonu

BİR ÇEVRE GÜNÜ DAHA...

5 Haziran Dünya Çevre Günü. 5-16 Haziran 1972'de Stockholm'de toplanan Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı'nda kabul edilmiş deklarasyonu yayınlıyoruz. 18 yılın eskittiği ya da doğruladığı görüşleri tartışmak değerlendirmek için sunuyoruz.

Jenő Dallos (Macaristan)

5-16 Haziran 1972 tarihleri arasında Stockholm'de toplanan Birleşmiş Milletler Çevre Konferansı, çevrenin korunması ve geliştirilmesi fikrini dünyadaki bütün insanlara telkin edecek ve onlara yol gösterecek ortak karar ve görüşlere ihtiyaç olduğunu dikkate alarak,

İlân eder ki,

1) İnsan, hem kendisine maddi destek olan zihni, ahlâki, toplumsal ve ruhsal gelişimini sağlayan çevresinin yarattığı bir varlık, hem de onu tahrip eden bir varlıktır. Bu gezegen üzerinde insanın uzun ve güç gelişimi sırasında, artık insanoğlu bilim ve tekniğin hızlı gelişmesiyle çevresini sayısız yöntemlerle ve tahmin edilemeyecek ölçüde değiştirecek bir güç elde etmiştir.

Çevre her iki yönüyle de, yani hem doğal çevre, hem de insan yapısı çevre olarak, insanoğlunun esenliği ve temel insan haklarından yararlanması için ve hatta hayatın kendisi için gereklidir.

2. Çevrenin korunması ve geliştirilmesi, bütün insanların esenliği ve dünyanın ekonomik kalkınması için en önemli unsurdur. Bu bütün dünya insanlarının acil isteği ve bütün hükümetlerin görevidir.

3. İnsanoğlu hiç durmadan denemek, keşfetmek, icat etmek, yaratmak ve ilerlemek zorundadır. Günümüzde insanın etrafını değiştirebil-me yeteneği akıllıca kullanıldığında, bütün insanlar kalkınma nimetlerinden faydalanabilir, hayat kalitesini yükseltme fırsatını elde ede-bilirler. Fakat, aynı güç, yanlış ve akılsızca kullanılırsa, insana ve çevresine tahmin edilemeyecek zararlar verebilir. İnsanoğlunun yarattığı zararların belirtilerinin giderek arttığını, dünyanın her bölgesinde görüyoruz. Suda, havada, toprakta ve canlılarda artık tehlikeli boyutlara ulaşmış bir kirlenme, biyosferin ekolojik dengesinin büyük ölçüde bozulması, yenilenemeyen kaynakların tahribatı ve tükenmesi, insan eliyle yaratılmış çevrede, özellikle yaşama ve çalışma ortamlarında insanoğlunun bedeni, zihni ve toplumsal sağlığına zararlı büyük eksiklikler görülüyor.

4. Gelişmekte olan ülkelerde çevre sorunlarının çoğu, az gelişmişlikten kaynaklanmaktadır. Milyonlarca insan normal yaşam düzeylerinin çok altına, yeterli besin, giyim, barınak, eğitim, sağlık ve temizlikten yoksun olarak yaşamaya devam ediyor. Bunun içindir ki, gelişmekte olan ülkeler bütün çabalarını kalkınmaya yöneltmeli, fakat bu arada çevreyi koruma ve geliştirmenin hem bir hak, hem de bir zorunluluk olduğunu akıldan çıkarmamalıdırlar. Yine aynı amaçla, endüstrileşmiş ülkeler de kendileriyle gelişmekte olan ülkeler arasındaki farkı kapatmaya çalışmalıdırlar. Gelişmiş ülkelerde, çevre sorunları genellikle endüstrileşme ve teknolojik ilerlemeden kaynaklanmaktadır.

5. Tabii nüfus artışının devam etmesi, çevre koruması konusunda sorunlar yaratmaktadır. Bu sorunlarla başa çıkabilmek için uygun ve yeterli yöntemler ve tedbirler geliştirilmelidir.

Dünya üzerindeki her şeyin en değerlisi insandır. Toplumsal gelişmeyi gerçekleştiren, toplumsal zenginliği yaratan bilim ve teknolojiyi geliştiren ve zorlu çabasıyla çevreyi sürekli değiştiren insandır. Toplumsal gelişim ve üretimin, bilim ve teknolojinin ilerlemesiyle birlikte insanın çevreyi geliştirme yeteneği de günden güne artmaktadır.

6 - Tarihte öyle bir noktaya gelindi ki, artık, dünyanın her yerinde davranışlarımızı çevre ile ilgili sonuçları dikkate alarak, çok daha akılcı bir dikkatle şekillendirmeliyiz. Bilgisizlik ve umursamazlık yüzünden, hayatımızın ve mutluluğumuzun bağlı olduğu çevreye çok büyük ve tamiri imkânsız zararlar verebiliriz. Buna karşılık, daha bilgili ve akıllıca hareketle kendimiz ve bizden sonra gelecek nesiller için insan ihtiyaç ve ümitlerine cevap verebilecek bir çevrede, daha iyi bir hayat sağlayabiliriz. Çevre kalitesinin yükseltilmesi ve iyi bir hayat yaratılması için geniş ufuklar var. Bunları gerçekleştirmek için gerekli olan, hevesli fakat sakin bir kafa ile yoğun fakat düzenli bir çalışmadır. Tabiatın dünyasında özgürlüğe kavuşmak için insanoğlu, tabiat ile işbirliği halinde daha iyi bir çevre yaratmak için bilgisini kullanmak zorunda bir amaçtır ve bu amaca, bütün dünyanın ekonomik ve sosyal kalkınması ve barış için kurulmuş ve temel olmuş amaçlarla bir ahenk ve beraberlik içinde ulaşılmaya çalışılmalıdır.

7 - Çevreye yönelik bu amaca ulaşmak için, vatandaşlar ve toplumlar, müteşebbisler ve kuruluşlar, her seviyede kendilerine bir sorumluluk yüklendiğini kabul etmeli ve hepsi aynı ölçüde gayret sarfetmelidir. Hayatın her kesiminden kişilerle çeşidli alanlarda çalışan kuruluşlar, kendi değerleri ve çalışmalarıyla geleceğin çeveresini şekillendireceklerdir. Bölgesel ve milli idareler uzun vadeli çevre politikaları sebebiyle en büyük sorumluluğun altına girecekler ve kendi yetkileri çerçevesinde hareket edeceklerdir. Kalkınmakta olan ülkelerin bu konudaki sorumluluklarını yerine getirmelerini sağlamak için, onları destekleyecek kaynakları artırmak için, uluslararası işbirliğine de ihtiyaç vardır. Giderek büyüyen çevre sorunları hem bölgesel, hem de uluslararası alanlara yayıldığı için milletler arasında yaygın bir işbirliğini ve uluslararası kuruluşların da ortak amaçla hareket etmelerini gerektiriyor. Bu konferans, bütün insanların ve gelecek nesillerin çıkarları için, bütün hükümetleri ve insanları ortak gayretlerini çevre korunması ve geliştirilmesine sarf etmeye davet etmektedir.

HİSSE... ÇEVREDEN HİSSE... ÇEVREDEN HİSSE... ÇEVREDEN HİSSE... ÇEVREDEN HİSSE... ÇEVREDEN HİSSE...

❑ Osman Taşkın

UYUMSUZ VİLLALAR

Satılık villa ilanı başlığı değil okuduğunuz. Boğaz'ın içine ettiği için bu ad uygun düşüyor ünlü "Uyum Villaları"na. Bir yurttaş olarak bu villalar hakkında suç duyurusunda bulunmak istiyoruz.

Hukukçu değiliz ama (söze böyle başlamayandan korkun, kesinlikle hukukçuluk taslayacaktır), bu suçun 146/1'lik olduğu kanısındayız. İsnad edilen suç: Dünya'nın ve Türkiye'nin en güzel doğa harikalarından biri olan İstanbul Boğazı'nda ve onun yeşilliklerle bezeli Sarıyer sırtlarında ağaçları katlederek, Boğaz'ın öngörünümünü mahvederek, buralara kaşaneler yapmak suretiyle; Dünya'yı, Türkiye'yi ve İstanbul Boğazı'nı tağyir, tebdil ve ilgaya teşebbüs, teşebbüsle de kifayet etmeyerek müteahhit namı altında götürü işler yapan eşhasi istimal ederek fiiliyata geçmek ve bu fiilde sabık şehremini Dolan Efendi'yi mütemadi suça iştirak ettirmek..."

Efendim, bu villaların sahipleri arasında kimler yok ki! İşadamları, karapara kuru temizleyicilerini geçiniz bir kalem. Ama şu paşalara ne demeli? Bay Tahsin Şahinkaya, Bay Nejat Tümer, Bay Nurettin Ersin... Erkek millet olduğumuzdan mı nedir, böylesi uyumsuz malları (karılarımızın üstüne yaptırırız genellikle. Yemin etmek gerektiğinde) aspirin yerine geçiyor olsa gerek.

BULUTLARA KIYMAYIN EFENDİLER

Trakya'ya şimdilik az da olsa düşüyor, ama İstanbul'a yağmur düşmüyor. Adapazarı'na da az biraz düşüyor, ama İstanbul'a hala düşmüyor. Besbelli ki eli harama değmemiş namus erbabı da azaldı, çünkü yağmur duaları pek kar etmiyor.

Yine iş akıl yoluna, bilimsel yöntemlere kaldı.

Gelin görün ki, insan beşer, yöntemde de şaşar. Özal tutturdu Manavgat'ın suyunu İstanbul'a getirin diye. Öyle ya, bir pislemediğimiz orası kaldı. Ne de olsa serde sosyal demokratlık var, Belediye de kafayı daha ileri tekniklere taktı: Yağmur bombası.

Tam doğru. Evet, bulutlar kabız. Ama lavmanla kabızlık geçmez ki...

Sayın baylar, geçici ve kimi sakıncaları olan önlemleri kurtuluş yolu gibi göstermeyelim lütfen. İstanbul, aşırı karbondioksit atımından ötürü lokal sera etkisi altında. İstanbul'un göğü bir fanus içi gibi sıcak yoğun ve sıcak hava topluyor. Mikrop kaynağı gökte değil, yerde, yerdeki iki ayaklılarda.

Siz gerçeklere gözlerinizi kapadıkça, "İstanbul'a bir tanesi düşmez, yağmur yerine inci bile yağsa semadan!"

BİR HISMILA GELDİ GEÇTİ

Agip Lazio. İtalyan. 254 Bin gros tonluk. Boy 349 metre, bel 52 metre, kalça genişliği bilinmiyor. Tankları akaryakıtla dolu olarak aramızdan geldi, geçti.

Dünya'da iki tane İstanbul Boğazı yok. Çok mu gereksinimimiz vardı 255 milyonluk kılavuz ücretine? Eğer eskimiş uluslararası sözleşmelerden doğan bir engel varsa Lazio gibi ölüm yüklü tankerlerin geçmesini önlemeye, hep Amerikan yardım anlaşmaları için uğraşacak değilsiniz ya, öncelikle bunu getirin tartışma masasına. Bu işin "iğne"si.

Şimdi de çuvaldızı alalım ele: İstanbul Boğazı'nın ve İstanbul halkının canına kasteden Agip Lazio'nun geçişini yalnızca Yeşiller Partisi ve Balıkçılar Derneği protesto etti. Sözümüz hem birlik isteyenlere, hem de aykırılık isteyenleredir: Davranın ey ehli tezvi.

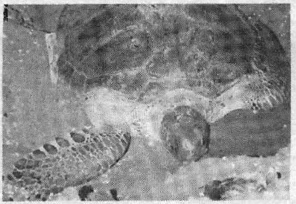
BEN KONYA'DAN BAŞKASINA...

"Goose Bay" körfezinde 30 bin insan yaşıyor. Bizim Konya'da ise 3 milyon insan var... Kanada'nın açıklamasını ardından benim de oynayacak yerim kalmadı". Biz de vazgeçtiğimizi açıkladık". Bu sözler Savunma Bakanı Safa Giray'a ait.

Adama sormazlar mı, yerin varken ne oynuyordun?

Konya'da NATO Alçak Uçuş Eğitim Tesisi yapılması proje hikayesinin de gösterdiği gibi ANAP yönetiminin en iyi çaldığı oyunhavası ve oynadığı oyun şu: "Türkiye'den başkasına bastırmam, vatandaşım yürrü..."

"KIYILARIMIZ ve KAPLUMBAĞA SEMİNERİ"

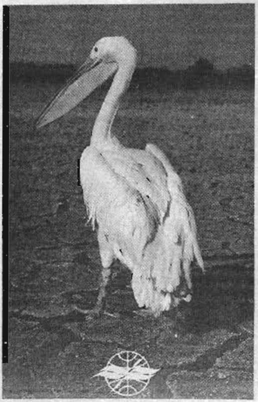
Doğal Hayatı Koruma Derneği (DHKD), T.C. Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) nın katılımları ile 11 - 12 Haziran 1990 tarihlerinde Ankara Milli Kütüphanede "Deniz Kaplumbağası Yaşam Ortamlarının Korunması ve Kıyı Yönetimi Planı" konulu bir uluslararası seminer düzenlenmiştir.

DHKD'nin 1987 yılında Avrupa Topluluğu ve Dünya Doğayı Koruma Vakfı (WWF)'nın finansal destek sağladığı; WWF ve 9 Eylül Üniversitesi ile ortak olarak yürüttüğü bilimsel araştırma sonucu dünya çapında nesli tükenmekte olan türlerden Caretta caretta ve Chelonia mydas deniz kaplumbağalarının son ve en önemli yuvalama alanlarından bazılarının Türkiye'nin Akdeniz sahillerinde bulunduğu saptanmıştır. Türkiye'nin de taraf olduğu Bern ve Barselona Anlaşmaları uyarınca bu türlerin korunması amacıyla Akdeniz'de uygulanması öngörülen bir Eylem Planı kabul edilmiş ve 30 Ekim 1989 tarihinde resmileşen 6. Beş Yıllık Kalkınma Planının "Uygulama, Koordinasyon ve İzleme" bölümünde Bakanlar Kurulu Kararıyla Çevre ile ilgili tedbirler kapsamında deniz kaplumbağalarının korunmasıyla ilgili hükümler yeralmıştır. Aynı amaçla Tarım, Orman ve Köyişleri Bakanlığında ilgili kuruluşların yer aldığı bir İzleme ve Değerlendirme Komisyonu oluşturulmuştur.

Doğal Hayatı Koruma Derneği halen resmi kuruluşlar, yerel yönetimler ve WWF ile birlikte yoğun koruma çalışmalarını sürdürmektedir. Projenin yeni bir aşaması olarak 1988 yılında koruma altına alınan Dalyan (İztuzu) yuvalama alanının yanısıra beşi bu yılın başında özel Çevre Koruma alına ilan edilmiş bulunan diğer 16 alanda da gerekli koruma tedbirlerinin uygulanmasının teşvik etmek amacıyla DHKD, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı ve T.C. Başbakanlık Çevre Müsteşarlığı ile müşterek olarak bu semineri düzenlemiştir.

Dünya Doğa Koruma Vakfı (WWF), Uluslararası Doğa ve Doğal Kaynakları Koruma Birliği (IUCN), Birleşmiş Milletler Çevre Programı (UNEP) gibi çeşitli uluslararası örgütlerden uzmanların ve çevreyle ilgili Devlet Bakanı Vehbi Dinçerler'in, TBMM Çevre Komisyonu Başkanı Ali Talip Özdemir'in, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı Müsteşarı Neşet Adalı'nın, Turizm Bakanlığı Müsteşar Vekili Savaş Küce'nin, konuşmacı olarak katılacağı seminerde deniz kaplumbağalarının yaşam ortamlarının korunması ve Türkiye'nin acil gereksinimlerinden birini teşkil eden Kıyı Yönetim Planı'nın oluşturulması konularında görüş alışverişinde bulunacaklardır.

Cennetimiz cehennem olmasın

2-7 Haziran'dan Bandırma-Kuşcenneti Kültür ve Turizm Festivali yapılıyor. Bu yıl 4.sü yapılan uluslararası festival kapsamı içinde resim karikatür sergisi, sempozyum düzenlenecek. Bugün Kuşcenneti koruma altına alınmış benzeri bulunmayan bir Milli Park, özgün bir doğal güzellik alanıdır. İçerisinde değişik zamanlarda 255 türden yaklaşık 3 milyon kuşu barındırır. Her zaman ziyarete açık bir Kuş Müzesinin de bulunduğu Kuşcenneti'ni yılda ortalama 65 ayrı ülkeden 80 milyon kişi ziyaret etmektedir.

Mülkiyet ve Çevre (1)

TABULAR ve TAPULAR

Talat Ulusoy

"Gökyüzü nasıl alınır ya da satılır?" Bilge Amerikan yerlisinin iki yüz yaşındaki sorusu böyle. Adı ve yaşı bellisiz Anadolu yerlisinin 141-142'lik tekerlemesine ne demeli: "Mal sahibi, mülk sahibi, hani bunun ilk sahibi?"

Bu sorulara verilmiş yanıtlar var: "Yedi kat yerin ve göğün sahibi ulu tanrıdır", "Suyun sahibi patrondur", "Toprak işleyenin, su kullananın", "herşey emeğin olmalı" gibi. Özel mülkiyet, devlet mülkiyeti, kamu mülkiyeti, kollektif mülkiyet gibi mülkiyet türleri var. Bunların tümü geleneksel "sahiplik" anlayışı başlığı altında toplanabilir. Günümüz ekolojik sorunları (da) geleneksel sahiplik anlayışlarını kıyasıya sorguluyor.

Ceyn ve Çita'nın sahibi kim?

Geleneksel sahiplik anlayışlarının bir ortak paydası var: Doğaya bir sahip gerekiyor. Tanrı, insan ya da toplum olabilir bu sahip. Sahiplik, sahip olunan nesne ya da canlı üzerinde mutlak egemenlik demek. Tarzan filmlerinden biliriz; sahip, efendi demek.

İnsanların bir bölüğü, ilk sınıflı toplumlardan bu yana mala, mülke ve hatta insanlara sahip oldular. Salt kölesine değil, kadınına bile "malım" diyen oldu. Kadını köle gibi görenimiz hala yok mu? Kadına tecavüz dilimizin kibarcasında hala "zorla sahip olmak" biçiminde kullanılmıyor mu?

Bilge yerlinin sözlerinde, doğa üzerinde mutlak iktidar iddiasında olanları ayıplayan bir küçümseme var. Nasıl ayıplamasın ki, doğaya sahiplenmeye kalkmanın doğaya tecavüz etmek anlamına geldiğini biliyor ya da seziyor.

Babasının Malı Sanki

Doğaya sahiplenmek, doğayı mal-mülk gibi görmektir. Yanlış yanlışı türetiyor. Bu kez de doğa "atalarımızdan kalan bir miras" olarak görülüyor. Mütecavizlik ayıbına bir de mirasyedilik ekleniyor. Har vurup harman savuruyoruz.

Her geçen gün daha karmaşıklaşan ve ağırlaşan çevre sorunları sahip ya da mirasyedi davranışını yadsıyor. Bu noktada tapu deliniyor: Doğa malımız/malınız değildir. Tabu yıkılıyor: Doğanın efendisi ya da sahibi değilim, değilsin, değiliz.

KISA KISA

Metalcilere saldırı

-Gülhane parkındaki etkinlikler içinde yer alan "METALIUM" adlı Heavy Metal grubunun konserini protesto eden bir kısım seyirci, "Burası Türkiye İsrail değil" diye slogan atarak, sahneye şişe fırlattılar. Grubun konseri bırakıp içeri çekilmesinden sonra toplanan yaklaşık yüzelli kişi, sultanahmet Divanyolu kavşağına kadar yürüdüler. Yürüyüş sırasında "Çırpınırdı Karadeniz" şarkısını söyleyip slogan attılar. Bu sırada olay yerine gelen polis ekiplerinin altı kişiyi gözaltına aldı. Karadeniz ne kadar çırpınırsa çırpınsın farklı kıyıların türkülerini birbirine taşırsa taşısın birileri tercihini sağırlıktan yana yapacak.

İnsanın mutlu olduğu bir Türkiye

-Çağdaş yaşamı destekleme derneği 19 Mayıs ta gençler "Nasıl Bir Türkiye'de Yaşamak i

İstediklerini" anlattılar. Öğrenciler, gerçek anlamda demokratik, laik, insan hak ve özgürlüklerine saygılı, her alanda fırsat eşitliğinin sağlandığı, kadınların ikinci plana itilmediği, adaletin A'dan Z'ye uygulandığı, insanların birbirine saygı duydu, insanının mutlu olduğu bir Türkiye istediklerini söylediler. Erzurum Atatürk Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi öğrencisi Fatma Erkanlı, "Türkiye'de gençliğe güvenilmediğini, sürekli denetim altında tutulduğunu belirterek, toplumun duyarsız hale getirildiğini, bunun için toplumsal bir uyanışın gerekli olduğunu" vurguladı.

-İzmir 9 Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Cengiz Topel Çiftçioğlu'da . " insanların katılımcı ve özgürlükçü demokrasiyi gerçekleştirmek için ellerinden gelen tüm çabayı göstermeleri gerektiğini" belirtti.

Aydınlatma yürüyüşü

-Paralı eğitime ilişkin eylemler finallere kadar üniversitenin gündemini işgal etti. Eskişehir Anadolu üniversitesinde bir grup öğrenci ellerindeki mumlarla "Karanlık kafaları aydınlatma yürüyüşü yaptılar ve üzerinde YÖK yazan balonlar patlattılar. İTÜ öğrencileri, Ayazağa Kampüsü'nde düzenlenen açıkhava eylencesinde, arabeskten lambada'ya kadar her türlü müziği denediler. Bu arada "Yoz kültürün sergilendiği rektörlük şenliği" diye tanımladıkları eğlencelere katılmayan bir grup öğrencide okulun basketbol sahasında "Paralı eğitime hayır, üniversite ticarethane değildir." gösterisi yaptılar.

Paralı öğrenim "sağlık" bozuyor

-Trakya Üniversitesi'nde de Tıp Fakültesi Hastahanesine giderek "paralı eğitim ruh sağlımızı bozuyor" gerekçesiyle psikiyatri kiliniğine muayene oldular.

Öğrenciler yaz tatilinde de eylemlerine devam ettiklerinde 90-91 öğretim yılını bedavaya getirebilecekleri, bu kadar şeyin üzerine MEB Avni Akyol açıklamalarından çıkarılabilir.

Tahammül ve hoş görü hakim olmalı

- Yıldız üniversitesi'nde kendilerine "Müslüman Gençlik" adını veren bir grup öğrenciyle sol görüşlü öğrenciler arasında çıkan taşlı sopalı kavgada 10 kadar öğrencinin yaralandı. Polisin müdahale etmediği ve 15 dakika süren kavga kendiliğinden sona erdi.

Olaydan sonra sol görüşlü öğrenciler saldırıyı karşı grubun başlattığını ileri sürerek, "Karşılıklı anlaşmamız vardı. Biz onların propaganda ve dövizlerine karışmıyorduk, onlarda bizim. Çoğu öğrenci olmayan 100-150 kişilik çember sakallı geler bizim dövizlerimizi indirdiler. Onlara diğer sağ görüşlü gruplarda da katıldı. Kantinde toplu namaz kılıp, Atatürk büstünün üzerine bez afiş asmaları bardağı taşıran son damla oldu. Biz onları konuşmaya davet ettik, ancak onlar sandalyelerle bize saldırdı. " dediler.

"Müslüman Gençlik" adlı grubun sözcüleride "Müslümanlara v eİslam dinine saldırı mahiyetinde ve hakaret boyutunda cümleler sarf edildi. Bu durum devam ederse tavrımızı göstereceğiz" diye konuştular.

Öğrenci gençlik içinde şiddet eğilimleri, gruplar arası iletişimi, düşünce alışverişini yine engelleme yolunda. Gençlik hangi düşünceleri taşırsa taşısın ortak sorunları ve ülkenin ortak geleceğinden etkilenecekler. Eleştiri silahı silahların eleştirisine dönüşmeden, tahammül ve hoşgörünün hakimiyeti kurulmak zorunda

PARALI EĞİTİM TARTIŞMASINDA YENİ BİR AYRAÇ

☐ Uğur Yüzbaşıoğlu

Gazetelerde paralı eğitim ile ilgili haberler çıkmaya başladığında herkes soruyordu. Paralı eğitim başlıyormuş, ne olacak (?). Kapsamlı bir düzenlemede bulunmadan kanun hükmünde kararnameye bir ek ile böylesi önemli bir sorunu geçiştirip, sessiz sedasız yürürlüğe sokacaklardı. Ne olduğu anlaşılmaya çalışılırken herkes kendi dünyasına dönüp düşünceye başladı. Paralı eğitim gelince okunabilecekmiydi? Parası olanların çocukları okuyacaktı... Gerçi, kredi uygulamasıyla emekçi ailelerin çocuklarına da yol açılmıştı... Kaç kişiye kredi verilebilecekti? Sağlık hizmeti paralı hale getirildiğinde de parası olmayandan para alınmayacağı söylenip hastalar ameliyat masalarında, hastahane kapılarında kalmamışmıydı.

Kesinlikle birşeyler yapılmalı paralı eğitim geriletilmeliydi. Dernekçilerin olur olmaz herşeye tepki gösterdiğini bilen dostları haydi bu konuda bir şeyler yapın paralı eğitim istemiyoruz" diyorlardı. Ama bu öğrencilerin tümünün sorunuydu ve herkes birşey yapmadan kesinlikle düzelmeyecekti.

Diğer yandan, üniversitelerin finansman darboğazı, DPT Yüksek Öğrenim İhtisas Komisyonu'nun üyelerince de bir raporla hükümete bildirilmişti. Finansman yetersizliği giderilmeden üniversitelerde kaliteli eğitim yapılamıyacak, akademik düzey yükseltilemiyecekti. Ve biz çağın getirdiği kamuoyu oluşturma, demokratik direniş hakkımızı sonuna kadar kullanmalı, çözümünde bir parçası olmalıydık.

İnsan düşünmeye başladığından beri rahat huzur görmemiş ama insan olmanın gereğinden de engizisyona rağmen vazgeçmemiştir. Sorgulamaya, bir de hükümet açısından bakmak istiyorum. Bütün meselelerde fonlar oluturan hükümet sırf bu mesele için tekel maddelerinden, vb. çok küçük bir oranda vergi koyup Yüksek Öğrenim Fonu oluşturamazmıydı... Hem bu "cari hizmet ödeneği", her konuda vergi ödeyen vatandaştan yükseköğrenimde evlat okutmasına da vergi değilmiydi? Efendim, Amerika'da Avrupa'da gençler özellikle üniversiteliler, Mc Donalt'da, kaferteryalarda çalışıyorlarmış... Gençler devlete kaça mal olduklarını bilsinlermiş!!! İnsan merak ediyor, ulusal gelirden alınan payın gelir dilimleri arasındaki fark diye iktisadi bir sorundan hiç mi haberleri yok. Sayın MEB Avni Akyol Tempo dergisine verdiği demeçte "Haklı ve adil bir uygulamayı" anlayışla karşılayacağımıza inandığını söylemiş. Adil olmanın ötesinde kararın alınış biçimiyle oldukça antidemokratik. Artık şaşmadığımız uygulamalar serisine bir diğeri katılmış oldu...

Önümüzdeki öğretim yılında elimizde senetler üniversitenin kapısında çaresiz kalmamak için, okul sonrası yaşamımıza yoğun bir borç yüküyle başlamamak için, kendi yaşamımızı ilgilendiren her türlü karara katılmak için elimizden ne geliyorsa çaba sarf edelim. Birileri bizi kurtaramaz.

Tamam herkes ayni şeyi düşünüyor ve yüksek sesle "PARALI EĞİTİME HAYIR" diyor. İyide üniversitenin bileşenleri finansman konusunda çözüm üretmenin de tarafı olmalılar. Üniversite mi yüksek okul mu belli olmayan bu "ucube" kurumlara seçenek üretmediğimiz zaman başkalarının seçeneklerine tabi kalırız. Ne kadar gür ve çok ses olursa olsun "Hayır" yerine nasıl bir "EVET"in geleceğini söyleyebildiğimizde çözümleyici biz olabiliriz.

Son günlerdeki açıklamalar sanki bir geri adım, paralı eğitimden vazgeçme gibi görülebilir. Avni Akyol'un açıklamalarına bakarsak paralı eğitime karşı duruyor ve bakanlığı süresince de böyle bir uygulamanın olmıyacağının güvencesini veriyor. Ama yasal düzenlemenin geri alındığına dair hiçbir belirti yok.

Yasaların nasıl değiştiğine dair bilgimizin olmadığını mı düşünüyor yoksa politik manevralara "alışığımızı"mı bilmiyor anlayamıyorum. Yine de demokrasi kültürü konusunda oldukça iyi bir örnek gösterdik. Dilene, elele tutuşup zincir oluşturarak, çağın en önemli yaptırım gücünü, kamuoyunu yanımıza çekmeyi başardık. Kendimize ilişkin bir sorunda, bireysel özgürlüklerimizi kullanarak geleceğimize şimdiden müdahale ederek demokratik direniş hakkımızı kullandık. Belki paralı eğitim tutacak, ama demokrasi ve özgürlükleri kullanma açısında, katılım ve örgütlenme sistemimizin haklılığını bir kez daha kanıtlamış oluruz. Birlikte saptadığımız bir sorunda, şu ya da bu politik, kişesel tercihin ötesinde, birlikte hareket etmenin önemini, bizi yalnızlaştıran koşullara karşı omuz başımızda güvenceceğimiz birisini bulmaktan nasıl sevinç duyacağımızı öğrenmiş oluruz. En önemli kazanımımız belki de bunlar olabilir.

Önümüzdeki öğretim yılında elimizde senetler üniversitenin kapısında çaresiz kalmamak için, okul sonrası yaşamımıza yoğun bir borç yüküyle başlalamak için, kendi yaşamımızı ilgilendiren her türlü kararа katılmak için, elimizden ne geliyorsa, ufak büyük -önemli, önemsiz- demeden, çaba sarfettiğimizde birileri bizim adımıza bizi kurtaramaz.

SARGIN-KUTLU'nun ölüm orucu kampanyasında olduğu gibi:

BİR ADIM AT-BİR İMZA VER- BİR TÜRKÜ SÖYLE....

15-16 Haziran'ın 20.yılında

İŞÇİ SINIFININ MİLİTANLIĞI GERİLİYOR MU?

❒ Zafer AYDIN

İşçi sınıfımızın tarihinde özel bir öneme sahip olan 15-16 Haziran direnişinin üzerinden 20 yıl geçti. 15-16 Haziran 1970'te işçiler sendikal hak ve özgürlüklerine getirilmek istenen engellere karşı direndiler.

15-16 Haziran 150 yıllık işçi sınıfı tarihinde, 89 Baharını saymazsak-en yığınsal direniştir. 15-16 Haziran'da direnen işçiler sadece sendikal özgürlüklerine getirilen sınırlamalar konusunda o günün hükümetine geri adım attırmakla kalmamış, işçi sınıfı hareketinde mücadelececi, atak, dinamik bir geleneğin oluşmasına büyük katkılar yapmıştır. 15-16 Haziran'ın yarattığı gelenek DGM direnişlerinin yığınsal grevlerin 1 Mayıs'ların esin kaynağı olmuştur.

Yaratıcılığıyla işçi sınıfı tarihine yeni boyutlar kazandıran 89 Bahar eylemleri, toplumda geniş sempati ve destek bulmuştu.

20. yılda ülkemizde bir çok şey değişti. Özellikle 12 Eylül 80'le birlikte ekonomik, sosyal ve kültürel alanda büyük alt-üst oluşlar yaşandı. İşçilerin hak ve özgürlüklerine yasal ve anayasal bir yığın engel getirildi. Bilim ve teknolojideki gelişmeler işçilerin konumlarında düne göre kimi farklılıkların ortaya çıkmasına neden oldu.

İşçilerin 15-16 Haziran'da 16 Eylül'lerde canları kanları pahasına kazandıkları hakları haklarım üzerine 12 Eylül'cüler baskı, yıldırma, depolitizasyon politikalarıyla oturdular.Oluşan psikolojik iklim işçiler açısından umutsuzluk, sessizlik, moralsizlikti.

Kimimize göre uzun, kimimize göre kısa olan bu süreç farklı değerlendirmelere yorumlara yol açtı. Bu sürece bakan bir çok insan "işçi sınıfı militanlığının bittiği, gerilediği toplumsal yaşamda fonksiyonlarını tamamladığı" saptamasını yapıyordu.

15-16 Haziran'dan günümüze

15-16 Haziran'dan günümüze uzanan süreç işçi sınıfının mücadeleci geleneğinden çok şey alıp götürdü mü? 20 yılda bilim ve teknolojideki ilerlemeler sonucu işçi sınıfı sayıca ve tarihsel olarak çözüldü mü? İşçi sınıfını burjuvazi ile arasındaki mücadele bitti mi? 70'li yıllarda grevlerle, direnişlerle, mitinglerle hak arayan işçiler bu gün yok mu?

İşçi sınıfının egemen sınıflarla olan mücadelesinde, görece daha iyi olanaklara sahip olduğu 79 yılı ile, 87-88-89 yıllarını grev sayısı, greve katılan işçi sayısı ve kaybolan işgünü açısından karşılaştıralım.

Yıllar	Grev Sayısı	Katılan İşçi Sayısı	Kaybolan İşgünü
1979	126	21.011	1.147.721
1987	307	29.734	1.961.940
1988	156	30.057	1.892.665
1989	171	39.435	2.911.407

Yine 1988 yılında 1.995.940'ı Türk-iş üyesi, 57.199'u Hak-İş üyesi ve 209.307'si bağımsız sendikalara üye toplam 2.262.446 işçi grev dışı direnişler yapmıştır. Bu grev dışı direnişler yaygın olarak iş durdurma, iş yavaşlatma, toplu viziteye çıkma, fazla mesaiye kalmama gibi çeşitli eylemler olmuştur (2) 1979 yılında ise gerçekleştirilen direnişlere katılan işçi sayısı dört konfederasyon ve bağımsız sendika üyeleri dahil toplam 139.918'dir. (3)

Ömründe grev yaşamamış, **Seka, Seydişehir, Karabük ve İskenderun Demir Çelik** fabrikalarında 88-89 yıllarında büyük grevler yaşandı.

Yukarıdaki veriler 15-16 Haziran'dan günümüze işçi sınıfının militanlığının sürdüğünün ipuçlarını veriyor. İşçilerin mücadele yetenekleri 70'li yıllardan az değil. Yeri gelmişken militanlıktan kastımız "sol" "Jargon'da yer ettiği gibi keskin radikal formalist bir militanlık değildir. İşçi sınıfının militanlığı ekonomik ve politik amaçlarını gerçekleştirebilmek için, toplumsal pratikte, çok yönlü ve çok çeşitli eylemlerle ortaya çıkan kararlı ve dirençli mücadelecilikür.

15-16 Haziran'dan günümüze işçi sınıfının sahip olduğu, bilinç, moral ve müdcadele geleneğinin en somut kanıtı 89 Bahar eylemleridir. 89 baharında 500 bin işçi yasaları aşan direnişleriyle sorunları fabrika duvarlarından aşırıp sokaklara, meydanlara, kamuoyuna taşıdılar. İkibin, üçbin, dörtbin işçi aynı anda işi bırakıp toplu viziteye çıktılar. Toplu viziteler Özal'ı, hükümeti protesto eden sloganlarla fiilen mitinglere dönüştü. İşçilerin eylemleri birbirinden renkli ve çeşitliydi.

Buraya kadar saydıklarımız işçi sınıfının mücadeleci geleneğinin sürdüğünü, militanlığının gerilemediğini rahatlıkla söyleyebiliriz. İşçi sınıfı 15-16 Haziran'da sahip olduğu devrimci enerjiden hiç bir şey kaybetmemiştir. Üstelik 89 Baharıyla 15-16 Haziran'ı aşmıştır

Mücadele geleneği sürüyor

Bugün işçi sınıfı deney birikimi alarak 1970'lerin oldukça ilerisindedir. Ayrıca 70'li yıllardaki işçi sınıfının sendikal örgütlülüğündeki bölünmüşlük bugün yoktur.

89 Baharıyla işçi hareketinin önü açılmıştır. Son dönemde birbiri ardına yapılan işçi mitingleri bunun göstergesidir. İşçi sınıfının mücadele ruhu, sahip olduğu enerji, sınıf hareketinde kendini hissettiren diri, genç kuşak işçiler yeni sıçramaları, yeni Bahar eylemlerini işaret ediyor.

1) Çalışma Bakanlığı İstatistikleri

2) Petrol-İş 88 yıllık S:286- Direnişe katılan işçiler her direniş için ayrı ayrı hesaplanmışy olup, bir işçi birden fazla direnişe katılmış olabilir.

3) age. s:288

KISA KISA KISA

Türk-İş - Akbulut görüşmesinden sonuç çıkmadı

Kamu kesiminde, Türk-İş'e bağlı sendikalar tarafından sürdürülen toplu iş sözleşmesi görüşmeleri, birbiri ardına uyuşmazlığa giriyor. Grev kararları, grevler gündeme gelmeye başladı. Şeker Bayramı öncesinde yapılan Türk-İş - Hükümet görüşmesinde, kamu sözleşmelerindeki tıkanmanın bayram sonrasında ele alınması ve çözümlenmesi programlanmıştı. Bu amaçla ve Türk-İş in randevu istemiyle gerçekleştirilen ilk zirvede, Yıldırım Akbulut - Türk-İş Kamu Sözleşmeleri Koordinasyon Kurulu yetkilileriyle görüştü. Akbulut, Türk-İş yönetimi görüşmesinden "umut" ve "vaat" dışında somut bir sonuç çıkmadı. Türk-İş Başkanı Şevket Yılmaz, "Öncelikle kamu kesiminde çok ciddi sıkıntılar var. Öncelikle ücretlerde iyileştirme istiyoruz."

İLO'nun Karalistesindeyiz

İLO'nun 77. Dönem Konferansı 6 Haziran'da Cenevre'de toplanacak. Türk-İş Genel Başkanı **Şevket Yılmaz**, İLO Konferansında Türkiye'li işçileri temsil edecek heyetin başkanlığını yapacak. 151 ülke temsilcilerinin katılacağı İLO Konferansın da yapacağı konuşmada, **Yılmaz**'ın "Türkiye'deki çalışma barışını engelleyen yasa ve uygulamalarla ilgili ayrıntılı bilgi vereceği" açıklandı. Yılmaz, yaptığı açıklamada, Türkiye'nin İLO karalistesine girme nedenlerine de ayrıntılı bir biçimde yer verecek.

Memura verilecek zam gene tartışılıyor

Mayıs ayı sona ererken, memurlara Temmuz'da verilecek yarı yıl zammının büyüklüğü iyiden iyiye tartışılır oldu. Yapılan öngörülere göre, memurlara yüzde 20'lik bir zammın yapılması durumunda Bütçe'de en az 4 trilyonluk bir açık meydana geleceği ileri sürülüyor. Devlet Bakanı Kemal Akkaya geçen hafta yaptığı bir açıklamada "Memurlara Temmuz ayında yapılacak zam, imkanlar içinde en iyisi olacak" dedi. 11-15. derecedeki memurlara birer derece verilmesine ilişkin yasa tasarısına hükümetin el koyduğunu doğruladı. Tasarı yasalaşırsa 500 bin memurun derecesi yükselecek ve aylıkları artacak. Tasarıda memuriyete başlama derecesinin de 15'ten 14'e indirilmesi öngörülüyor.

"Ücret Bilgi Formu Anketi'nin İlk Sonuçları"

TİSK'in 1 Ocak 1990'da başlattığı ve MESS üyesi işyerlerinde uyguladığı "Ücret Bilgi Formu" anketinin ilk sonuçları, kısa bir süre önce açıklandı. İşçi için işveren tarafından doldurulan ve çalışana her ay ücreti ile birlikte verilen Ücret Hesap Pusulası'nın yanında ayrıca verilen "Ücret Bilgi Formu" işverenin işçi için yaptığı tüm ödemeleri, işçinin toplam ve aylık ortalama brüt ücret gelirini ve işverene maliyetini gösteriyor. TİSK tarafından bu uygulamayla ilgili yapılan açıklamada şöyle deniliyor: "İşçi ücretlerinden söz edildiğinde, genellikle sadece aylık çıplak ücret belirtilmektedir. İşverenin çalıştırdığı işçiye çıplak ücretin yanında prim, ikramiye, izin ücretleri, çeşitli sosyal yardımlar gibi yan ödemelerde bulunduğu bilinmektedir. Anket ilk aşamada 500 den daha fazla personel çalıştıran işyerlerini kapsadı 1990 yılından itibaren de bütün işyerlerinde uygulandı. İşçi geliri açısından bakıldığında gelirin yüzde 40'ı çıplak ücret, yüzde 60'ı ayni ve nakdi ödemelerden oluşuyor."

Belediye-İş Belediyeleri İcraya verdi

Belediye-İş Sendikası üyelik ödentisi alacaklarını tahsil etmek amacıyla altı belediyeyi icraya verdi. **Adana, İzmit, Sakarya, Sivas, Van ve Zonguldak** Belediyelerinden 1 milyar 275 milyon ödenti ve 528 milyon faiz alacağı bulunan Belediye-İş Sendikası "Belediyeler aylardır işçiye toplusözleşmeden doğan alacaklarını ödemedikleri gibi, sendikanın ödentisinin kaynağını da kesmektedir" diyen sendika yetkilileri, Sendikanın parasal kaynaklarının azaldığını bu nedenle Belediyeleri icraya verdiklerini açıkladı.

EVDE OTURAMAYAN KADINLAR - EV KADINLARI

" EN AĞIR İŞÇİ BENİM-GÜN 24 SAAT, SİZİ DÜŞÜNÜYORUM"

Ev kadınlarının ne iş yaptıklarını ancak bu işleri yapmadıklarında anlayabiliriz. Eve bir gün geldiğinizde, yatakların toplanmadığını, yemeklerin yapılmadığını, çamaşırların yıkanmadığını, evi pisliğin götürdüğünü gördüğünüz zaman dehşete kapılabilirsiniz.

❑ Gül Özdamar

Göçenlerde kendimi şöyle bir tartışmanın içinde buluverdim. Bir arkadaşım, ev kadınlarının kocaları eve geldiğinde onları güleryüzle karşılamalarını ve sofra hazır onları beklemelerini, çünkü kocalarının dışarıdan yorgun ve sinirli olarak geldiklerini ima eden sözler söyledi arkasından. "Onlar nede olsa evdedirler, istediklerinde çalışıp istediklerinde dinlenebilirler" diye devam etti. Genelde ki inanış ev kadınlarının "evde oturdukları" ve kendi kendilerinin efendisi oldukları istediklerinde iş yapıp istediklerinde yapmamalarıdır.

Saat sabahın yedisi, o çoktan kalktı ve kocasının kahvaltısını hazırladı, çünkü kocasının sekizde kahvaltısını edip çıkması gerek, ona kahvaltıyı tabii ki karısı hazırlayacak, bundan daha doğal ne olabilir.

Kadınlar doğdukları andan itibaren gelecekte "iyi bir ev kadını" olma gibi bir amaçla yetiştirilirler. Yani toplumda erkeklerin ve kadınların rolleri belirlenmiştir ve çocuklar ona göre yetiştirilirler. Kız çocukları okusalar ya da çalışsa daha nasıl olsa ilerde "evinin kadını" olacağından bu okuma ve herhangi bir iş yaşantısı onların geleceklerini pek ilgilendirmez. En önemlisi onlar evde ne kadar iyi olduklarını ispatlamalıdırlar. Hiçbir kadın "sen çok çalış ve mesleğinde ilerde gelecek senin için de önemlidir" gibi sözler söylenerek desteklenmez.

Neyse kocası yola çıktı, aman tanrım o ne bebek uyanmış. Haydi bakalım onun kahvaltısını hazırla. İlkokula giden diğer çocuk da uyandı. Onun derslerini de bu arada tekrar ettirse çok iyi olacak. Kahvaltı ancak saat onda bitecek. İki çocuğu birden yedirmek aynı zamanda derslerle ilgilenmek...

Başta da söylediğim gibi herkes onların evde oturduklarını düşünür. Hatta bazen kendileri de yaptıkları işin sonuçlarını göremediklerinden, onlarda buna inanırlar. Herhangi bir işi eksik yaptıklarında hemen kendilerini suçlarlar. Kendilerine ufacık zaman ayırdıklarında bir işin eksik olacağından korkarak suçluluk duyarlar.

Saat 12 ye kadar okullu çocuğun beslenmesi hazırlandı. Giydirildi, çantasını hazırlamasına yardım edildi. Bu arada diğer bebekle de ilgilenmek gerekiyor. Zaman kaydıysa yataklar toplansa iyi olacak. Arada buna zaman bulundu yataklar toplandı. Kahvaltı sofrası toplanıp bulaşıklar yıkandı. Saat 12 servis geldi. Okula gidecek çocuk gönderildi.

Ev kadınlarının ne iş yaptıklarını ancak onlar bu işleri yapmadıklarında anlayabilirsiniz. Eve bir gün geldiğinizde, yatakların toplanmadığını, yemeklerin yapılmadığını, çamaşırların yıkanmadığını, evi pisliğin götürdüğünü gördüğünüz zaman dehşete kapılabilirsiniz. Bu saydıklarım işlerin sadece birkaçı. Araştırmalar ev kadınlarını çalışma sürelerinin haftada 50 saatin altına düşmediğini göstermiştir. Çocukların fazla olduğu ailelerde bu çalışma saati haftada 77 saati buluyor.

Ev kadınlarına "nasılsın" diye sorulduğunda, genelde şu cevapları alırsınız. "hep aynı şey" ya da "iş iş başka bir şey yok". Bu yanıtlar gerçekten ev kadınlarının durumunu açıkça ortaya koymaktadır. Onlar gerçekten sabah yataktan kalkıp akşam yatıncaya kadar hergün tekrar tekrar aynı işleri yapıp aynı şeyleri yapmak durumundadırlar. Kendileri için ayıracakları zamanı da, öyle ulu orta seçemezler. Nasıl mı? Bu zaman kocalarının işe gidiş ya da dönüş saatinde, çocuklarının okula gidip dönüş zamanında, çocuklar küçükse yemek ya da uyku saatlerinde "olamaz". Bütün bunları ayarladıktan ve diğer işleri de yaptıktan sonra kendileri için vakit ayarlayabilirler. Hem de bol bol!..

Çamaşırlar bitti, asıldı. Bebeğin maması yedirildi. Uyku saati, haydi onu uyutalım. Tabii kadını boş kalabileceğini düşünmüyorsunuz. Alışveriş var. Komşusuna rica etti. Çocuğun uyuduğunu, ağlarsa bakmasını isteyip, sokağa fırladı. Saat 14.00.

Ev kadınıyla dışarıda çalışan erkek arasında ne gibi iş yapma farkları vardır?

Erkeğin iş yaptığı ve dinlenme mekanı ayrı ayrıdır. Yani ev erkeğin dinlenme mekanı oluyor. Eve geldiğinde ona her türlü hizmet yapılmalıdır. Çünkü yorgun argın evine geliyor. Ev kadınının dinlenme mekanı ve iş mekanı aynı yerdir, yani ev.

Ev kadını dinlenme zamanlarında da iş yapmak durumundadır. İkinci olarak ev kadını yaptığı iş karşılığında maddi hiçbir karşılık beklemez, herhangi bir ücret almaz.

Alışverişe gidildi. Geldiğinde çocuk uyanmıştır. Ona ikindi kahvaltısı hazırladı. Yedirdi. Bu arada çamaşırlar kurudu, onları topladı, ütüledi. Akşam için yemek hazırlığına girişti.

Şöyle bir takım şeyler söylemek mümkün. "Ama eskisi gibi değil ki, ev aletleri vs. var, bunlar kadının daha az yorulmasını sağlıyor". Birtakım mutfak aletlerinin günde birkaç kez çalıştırıldıklarını ve her kullanımdan sonra temizlenip yerlerine yerleştirildiklerini düşünürseniz, işin yapılmasının değiştiğini ama organizasyonunun yine kadın tarafından yapıldığını göreceksiniz. Örneğin, çamaşırları makina yıkıyor olsa dahi onları asacak ve ütüleyecek, söküklerı dikecek, yerlerine yerleştirecek vs. yine kadın olmaktadır.

Bütün bunların ötesinde teknolojik gelişmeler kadının işini hafifletirken aynı zamanda ona yeni yükümlülükler eklemektedir. "erkeğin işi vardiye sistemi ya da bant başında çalışacak ağırlaştığında eve daha da yorgun gelir. Bu evdeki enerjisinin azaldığı, onun daha çok ilgi ve bakım beklediği anlamına gelir." "Eğitim süresi uzamış genel bilgi düzeyi yükselmiştir." Bu yüzden ev kadınları çocuklarına daha fazla zaman ayırmalılar ve onlar yardım edebilmek için kendilerinin bu yönde eğitmeleri gerekmektedir.

"Bizlerden yalnızca evi temiz tutmamız ve iyi yemekler pişirmemiz eklenmiyor. Çevremizi ve kendimizi çekici hale getirmek de bizim görevlerimizden"

İşten gelen kocalarının okuldan gelen çocuklarının sinirlerini yatıştırmalı, onları sakinleştirmeliler. Onlar dışarda birçok problemle karşılaştılar. Kadın ise sinirlenecek yıpranacak herhangi bir şeyle karşılaşmadığından bu görevini yerine getirmelidir.

Aslında araştırmalar göstermiştir ki ev kadınları sinirsel olarak dışarıda çalışan erkeklere göre daha fazla yıpranmaktadır. Günlerce yanı işleri tekrar tekrar yapmak, ev içinde kapalı kalmak. Bazen günlerce oturup doğru düzgün sohbet edecek birini bulamamak, vs.

Bebeğe ve okullu çocuğa yemek yedirildi. Bu arada akşam yemekleri de bitti. Sofra hazır olmalı. Sofra hazırlandı. Saat 19.00 kocası geldi. Onu güleryüzle karşıladı, yemeğe oturdular. Saat 20.00 bebek mızırdanmaya başladı. Onu uyuttu. Diğer çocuğun dersleriyle ilgilendi, ayrıca sofra kaldırıldı. Bulaşıklar yıkandı. Saat 22.00 televizyon izlenebilir. Çay yapıldı, çay servisi vs.

Bütün bunları niçin mi anlatıyorum, bu yazıyı okuyan herkes bunları biliyor mu? Bütün bunları bilmek yeterli değil, kaldı ki herkesin bildiğini de kabul etmiyorum, bütün bunları toplumdaki kadın-erkek rollerin karşı çıktığım için yazmak gereğini duydum.

"KUTSAL ANNELİK" SORGULANIYOR

❑ Nimet Korkmaz

Her birimizin en küçük yaşlardan itibaren edindiği izlenim; anne gibi yar olmaz. Ağlarsa anam ağlar, gerisi yalan ağlar. Bir hadis "Cennet analarının ayakları altındadır." Saçını süpürge eden analar, kutsal analar. Ana sevgisine, analığın ne denli kutsal olduğuna ilişkin bir yığın deyiş, toplumda oldukça sözü geçen, saygın kadınlar bu anneler diye düşünüyor insan. Oysa anneliğin kutsallığı safsatası yalnızca görüntüde kalıyor. Çünkü ayaklarının altında cennet olan kadınlar, analar için aynı zamanda şu da söyleniyor: "Kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etme"

Hayvanlarla insanlar arasındaki ortak özelliklerden biri de dişinin doğurganlığı. Kadınların doğurganlıklarından dolayı hormonal yapılarının farklılığı analık içgüdülerine sahip olması sonucunu getiriyor. Erkeklerin kendi aralarındaki rekabetten dolayı şiddet, kavga ve savaşlara neden olarak insanlığın geleceğini tehlikeye atmaları kadınların sayesinde önlenmiş, kardeşlik, sevgi vb. tohumları atılmıştır. Evelyn Reed'e göre ilk insan toplulukları anaerkil klanlar şeklinde ortaya çıkmıştır. Kadınların erkeklerin şiddete yönelik eylemlerini denetlemeleriyle insan topluluklarının hayatta kalabilmeleri ve gelişebilmeleri sağlanmıştır.

Ancak anaerkil yapıların yerini "babaerkil" yapılar almaya başladıkça kadın yalnız kocası için, kocasının soyunu sürdürme amacıyla doğurmaya başlamıştır. Kadın doğurganlığı nedeniyle -uzun süren hamilelik ve emzirme dönemi- güçsüz sayılmaya başlanmış, ilk tarım tekniklerini bulan, geliştiren, ilk aletleri yapan, kullanan kadınlar ikincil yaratıklar oluvermişler. İlle erkek çocuk istemi ve doğum kontrol yöntemlerinin bilinmeyişi kadının en verimli çağlarının hamilelik ve emzirmeyle geçmesine yol açmıştır. Feodal dönemlerde aristokrat kadınlar eve kapatılmış ev içindeki üretimi bile engellenmiş ve tümüyle süs bebeği, erkeğin ekonomik gücünün göstergesi, asalak olarak yaşamaya mahkum edilmişlerdir. Köylü kadınlar geniş aileler nedeniyle doğurdukları çocuklara kısa süre bakıp aile büyüklerine bırakarak üretim içinde yerlerini almışlardır.

Sanayileşmenin ilk dönemlerinde kadın ve çocuk emeğinin kullanıldığını görüyoruz. Ne feodal dönemde ne de bu dönemde "çocuk himayeye muhtaçtır, anne de ona bakmak zorundadır" gibi bir genellemeye rastlamıyoruz. Çocuğun bakıma, ilgi ve sevgiye muhtaç olduğu, uzun yıllar anne himayesinde bulunması gerektiği yönündeki düşünceler ile kapitalizmin gelişmesi birbirine paralel. Kapitalizmin dayanak noktası çekirdek aileler, ana-baba ve çocuklardan oluşan aileler. Geniş ailelerin ortadan kalkmasıyla bir sorun gündeme gelir. Daha önce yaşlılarla veya yaşça daha büyük çocuklarla geniş aile içinde çözümlenen çocukların bakımını kim üstlenecektir?

Son yüzyılda, özellikle gelişen psikoloji biliminin de unutulmaz katkısıyla çocuk bakımı kadınların sırtına yükleniyor. Psikoloji sayesinde çocukların yıllarca bakılması gereken varlıklar olduğu, iyi yetiştirilmek istenen bir çocuğun kimine göre 3, kimine göre 5 yıl annesiyle birlikte olması gerektiği, aksi halde annelerin sorumlu olduğu kadınların kafasına işleniyor. Kadın Kurultayına verdiği tebliğde Yelda ne güzel dile getirmişti, "kutsal annelik safsatası ile kakalı bezler yıkama"nın çelişkisini. Kadın, doğurma yetisine sahip ama bakım ve tüm işlerini kadın yapmak zorunda değil ki. Kakalı bezi yıkamayı herkes yapabilir, bebeğin mamasını hazırlamayı, eşyalarını temizlemeyi, onunla oynamayı, doktora götürmeyi vb. Bebeği seven herhangi bir kimse bu baba da olabilir, bir bakıcı da. Kutsal annelik denilerek yapılması gereken tüm bu işler kadının sırtına yüklenmiş, hizmetçilik yapmaya zorlanmış.

Anneliğin meslek olarak kabul edilmesi de sorunun bir başka yönü. Tüm kadınların anne olmaları yani çocuk doğurmaları gerektiği düşünülüyor. Kadının tek işlevi çocuk doğurmak sanki. Anne olmak istemeyen kadınlar şaşkınlık ve tepkiyle karşılanıyor, oysa tüm erkeklerin baba olması gerektiği gibi bir görüş yok. Baba olsalar bile erkeklerin çocuk bakımı ve eğitiminde işlevi yok. Çocuk denince akla, kadın ve ana, kadın denince analık ve çocuk geliyor. Anneliğin meslek olarak kabulü kadına başka bir yaşama şansı bırakmıyor. Mesleki kariyer sahibi bir kadın bile anne olduğu zaman mesleğinden ayrılmak ve eve kapanıp çocuk bakmak zorunda kalıyor.

Kusturica'nın filmi

"ÇİNGENELER ZAMANI"

2932 yasa çingeneceye izin veriyormu? Yönetmeni çekenlerden biri de çingenelerin "dili" ;di. Düşündüm de, dil yasakken, o dilin bir parçası olduğu kültür, o dili konuşanların yaşamı, doğaları, gizemleri anlaşılabilirmi?

Çingeneler filminden bir sahne

❑ Sadık Albayrak

Sinema salonu bütünüyle dolmuş, filmi bekliyoruz. Birisi alıyor mikrofonu eline, açıklama yapacak. "Festival gösterimlerini bilirsiniz" diye başlıyor. Amerikan şirketi dağıtıyormuş filmi, ama zamanında göndermemişler. Yugoslavya'dan kopye istenmiş. Gelen kopyoyse altyazısız ve çingenece. Bu olumsuzluğa karşın, gördüğüm kadarıyla bir kişi bile çıkmıyor salondan. Filmden önce dağıtılan kataloğu okuyup başlıyoruz izlemeye.

Sinema dilinin de ortaklaşa bir dil olduğunu görüyorum bir kez daha. Üstelik bol diyaloglu kimi Türk filmlerinden daha anlaşılır olunduğunu düşününce daha bir seviyorum filmi. Çingenelerin yaşamlarından bölümler var filmde. Şarkıları, oyunları, aşkları, törenleri, artık yaşama biçimi olmuş hırsızlıkları . . . Perhan genç bir çingene. Büyükannesiyle yaşıyor. Sevgilisi Azra ve bir dolu çingene daha . . . Kumarbazı, sarhoşu, delisi, köçeği, üç kağıtçısı ... Olağanüstü bir yaşam. Gettolarda; çamurlar içinde düşsel bir yaşam. Sinirlenen birisinin bir evi halatla havaya kaldırdığı, gençlerin törenle umakta seviştiği, insanların, çatıların uçabildiği bir yaşam. Özellikle tören sahnesi, müziğin de katkılarıyla unutulur gibi değil. Goran Bregoviç'in müziği filmde, müziğin çingenelerin yaşamındaki önemi kadar önem taşıyor.

Filmin çoğu dilenen, hırsızlık yapan, patronları için adi suçlar işlemeye zorlanan çingene çocuklarını anlatıyor. Festival kataloğunda şöyle yazılı: "Ancak bu olaylar, yönetmen Kusturica için önemli değil. Onun amacı 'evrensel anlamı olan bir film' yaratmak. 'Beni asıl çeken' diyor yönetmen, 've seyirciyi de çekeceğini umduğum şey çingenelerin enerjisi, doğası, dili ve gizemli gücü.' "

Ancak şuna dikkat etmek gerekiyor. Çingenelerin yaşamının güzelliği, çekiciliği, onların enerjisi, doğası, gizemi, ancak yönetmenin "önemsemediği" olaylarla; dilenmeleriyle, hırsızlıklarıyla . . anlatılabilir. Yönetmen "Benim için önemli değil" demiş ama yine de o yaşamı anlatmış. O doğa, o gizem, kente yerleşmiş, doğru dürüst (!) bir işe girmiş çingenenin yaşamı anlatılırken verilemez. O çirkinliklerin ortasında yine de insani kalmış yanlarını anlatmasaydı yönetmen evrensel-olan'a ulaşamazdı. Çingenelerin yaşamının tek yönü, öbür ilişkilerinden ve yönlerinden soyutlanarak anlatılamaz. Bu noktada sanat yapıtının nesnel gerçeklikle bağının bir yönü ortaya çıkıyor. Sanatçı/yönetmen nesnel gerçekliği eksik gedik ya da başaşağı alamaz. Onu doğru algıladığı kadar, bütüncül olarak da algılamalıdır.

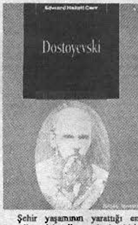
Öte yanda Kusturica filmde öyle bir atmosfer yaratıyor ki, o atmosferde çocuğunu doğururken Azra'nın uçması yadırganmıyor. Normal denilen insanların yapmayacakları şeyleri yapıyor filmin kahramanları. Biri evi kamyonetiyle havaya kaldırıyor, öteki masanın üstündeki içki bardağını ağzıyla alıp bir defada bitiriyor içindekini. İnsanlar saatlerce içiyor, oynuyor, sevişiyorlar. Ayinleri bir başka . . . Bunların bileşkesi bir yapıtta insan uçabiliyor. Önemli olan filmin bütünlüğünün bu atmosferi verebilmesi. Bu atmosfer verilince sanatçı/yönetmen nesnel gerçeklikle taban tabana zıt bir olayı sanatsal gerçeklikte olası kılıyor. Sanatın gerçeklikle ilişkisinin çok yönlülüğünün anlatıldığı bir film Çingeneler Zamanı.

Filmin çingenece oluşu bir de şunu düşündürttü bana. 2932 sayılı yasa çingeneceye izin veriyor mu? Yönetmeni, çekenlerden biri de çingenelerin "dil"iydi. Düşündüm de, bir dil yasakken, o dilin bir parçası olduğu kültür, o dili konuşanların yaşamı, doğaları, gizemleri anlaşılabilir mi?

İnsan her yerde insan . . Ama bu filmden çıkarken, çingenelerin bozulmamış, az bozulmuş kültürleriyle insani yönlerinin daha mı çok olduğunu ya da daha mı yoğun yaşadıklarını sormadan edemedim.

İnsan Ruhuna Kapsamlı Bir Göz Atış:

DOSTOYEVSKİ

Şehir yaşamının yarattığı en önemli ve dehşetli sorunlardan biride, bireyin yanlızlık duygusunu sürekliliği. İnsan psikolojisinin karmaşıklığı, her türlü çözümlemelerde ve bilimsel gelişmelerin düzeyinde artıyor. Roman kahramanlarının gerçekliği gerçekdışılığı bir yanan, insanın ruhsal yapısına ilişkin çözümlemelere katkı anlamında çok önemli ipuçları veriyor. Dostroyevski'nin kahramanları, yaşanmışlığın ve gözlemlerin deha boyutlarında analizlerdir. Carr'ın bu biyografi çalışması rus düşüncesinin anlaşılmasına, bireyin çarlık döneminin yoğun baskı ve yoksunluklarına karşın, kadercilikle devrimciliğin çatışmasına bir dehanın yaşamı ve sanatı açısından oluşturuyor. Ekim devrimini anlamanın yolu Rus düşüncesinmi en önemli köşe taşlarını kavramaktan geçiyor. Derinlikli bir çözümleme dönemin edebiyatçılarının en önemli yapıtlarının satır aralarında formüllerini gözliyor. Yalnızca politik metinler ve bildiriler, insanı anlatmaktan çok uzak kalıyor.

Yazarın bu incelemesinin dışında üç ciltlik Bolşevik Devrimi'nin birinciliği (Metis Yay). "Tarih Nedir" ve "Milliyetçilik ve Sonrası" (İletişim Yay.) Türkçeye çevrilmiştir.

HAYALLERDEN SÜZÜLEN GERÇEK

❑ Muhteşem Özdamar

"Eğer, zaman zaman gökyüzündeki yıldızlara bakmak cesaretini gösterebilirsek, belki biraz daha iyi yaşayabiliriz." Böyle diyor Vaclav Havel. Büyük düşünmek büyük hayaller kurmakla mümkün oluyor. Düş güçlerini zorlayanlar kazanıyor.

İki yıl önce yasallık hayaldi. Hayalden süzüldü gerçek oldu. Büyük düşünenler kazandı. Hayal kuranlar kazandı.

İnsanın ve insanın içinde yaşadığı toplumun hayallere ihtiyacı var. İnsan ve toplum düş gücüyle besleniyor. Yaşamın renkliliğini, canlılığını hayal kurmadan yakalayabilir miyiz?

Düşlere, canlı ve ulu düşlere ihtiyacımız var. Yeni hayal alemlerine duhul etmek lazım. Duhuliye ise bedava. Yaşama sevinci, insani dürtüler yeter de artar bu aleme dalmak için.

Bir gazeteci, Havel'in yukardaki sözleriyle rüyaları meşrulaştırdığından söz ediyor. İnsan düşünüyor, Havel bir hayal taciri midir, diye. Dün belki öyle nitelenebilirdi, nitelenmişti de. Ama bugün Havel ve onun gibiler hayalden süzüldüler gerçek oldular. Havel'ler yalnızca genel anlamda meşruiyetin taşıyıcısı olmakla kalmadılar. Onlar büyük tahayyüllerimizi, ütopyalarımızı da meşrulaştırdılar. Bize düş görme hakkımızı, bu kutsal hakkı kazandırdılar.

Hayalle gerçek buluştuğunda yeniden gerçeğin ötesine geçmek elzem oluyor. Geçmeyince boşluk doğuyor. Ruhi ve biraz da suni depresyon başgösteriyor. Bizim memlekette marksistler en çok bundan ızdırap duyuyor bence. Genellikle az düşünüyoruz. Az düşündüğümüz için hayal de kuramıyoruz. Hayalsiz yaşanamayacağını bir türlü anlayamıyoruz.

Sıkı, sert, gerçekçi görünmek adına duyguları, düşleri öldürüyoruz. Şiirler ancak kavgayı anlattığı zaman okunur, söylenir oluyor. Türküler "halka inmek" için gerekli oluyor. Resim, mitoloji, arkeoloji hak getire. Turistlerin onca rağbet gösterdikleri müzeleri sorarım hangimiz kaç kere ziyaret etmişizdir?

Bizim memlekette marksistler "bizim memlekette" yaşamıyorlar. Veya çok azı yaşıyor. Kendi ülkelerini, kendi insanlarını hep başkalarından öğrenmek zorunda kalıyorlar. Dün Marks'ı, Lenin'i ezberlerdik. Bugün Frankfurt Okulunu, Gramşi'yi ezberliyoruz. Yarın ise Allah kerim, ezberlenecek bir şey bulunur nasıl olsa. Oysa "tercüme odasından" kurtulmak gerek. En başta, hayallere dalmak için kurtulmak gerek. "Karanlığa kurşun atmayı" öğrenmek için kurtulmak gerek. Odalardan çıkın sevgili marksistler, hayata ve hayaller kavuşun.

Hayalle gerçek buluştuğunda yeniden gerçeğin ötesine geçmek elzem oluyor. Gerçeğin ötesi için bakın Hüsamettin Cindoruk ne diyor: "Her zaman yeni fikirler üretilmeli, taze olmalı, parti üretken olmalıdır... Parti içi demokrasi işlemez, bir kişi düşünür, üçyüzbin kişi o kişinin düşündüğünü söylerse, tek sesli müzik olur, halk türküsü söylemektir. Şu anda durum bu. Türkiye'nin siyasetinin kusuru o."

Elbet inanıyorum, yeni hayallerimiz olacak. Bozkırda yaşamaktan kurtulacağız. Yeni hayallerden yeni gerçekler süzülecek. Yeni düşleri nevbahar yemişleri gibi taze, saf, duru insanlar, gençler sürgün edecek. Ve biz onlara hoşgeldin diyeceğiz gülümseyerek.

BİR DOKUN BİN AH İŞİT

Halil Korkmaz

"Bakan" kim

Herkesin kanun hükmünde bir kararnamesi var. Üniversitelilerin ki de 2547 sayılı Yükseköğrenim Kanun 418 sayısı. Bugünlerde 418 sayılı KHK paralı öğretime geçişle ilgili bir değişiklik söz konusu. YÖK paralı eğitime evet derken MEB Avni Akyol ya ben ya paralı üniversite diyor. Öğrenciler de bu arada hükümete soruyorlar. "BAKAN" YÖK mü? Akyol mu?

Dinazorlar

İnsanlar insanlaşma sürecinde, bazı düşünce ve davranışları dolayısıyla değişik hayvanlara benzetilmiştir. "Eşeklik etme, Aslanım Benim, Koçum, Çüşşş vb. Bunlara şimdi "Dinazorlar" da eklendi. Şimdi dinolar da ikiye ayrılıyor, Genç Dinazorlar, Yaşlı Dinazorlar.

Tarih Dersi

Bu seferki tarih dersi ne bir okul'da ne bir partide, ne de sempozyumda verilmekte. Billy Soel'in son müzik albümünde bu dersi dinleyebilirsiniz.

Zooloji

"Tarih boşuna yaşanmamış bir deney olsaydı, insanları açıklamak için sosyolojiye gerek kalmaz, zooloji yeterli olurdu" Tarih tekerrürdür diyenler Said Halim paşanın bu sözünü hatırlatmak gerek.

Feminekomi

"Vergi kolay bir iştir. Ama çözüm zordur. Bakireliğe benzer, bakareti bir kere bozuldumu bir daha yerine gelmez" Maliye Gümrük Bakanı Adnan Kahveci böyle diyor. Bakan hatırlatmak gerekli. Sorun bu ise, Top yıllar önce bu sorunu çözmüş.

"Enflasyon Metresimiz Oldu" Gazeteler

Toplu Zayii

KİMLİĞİMKAYBETTİM,
HÜKÜMSÜZDÜR
DÜNYA
KOMÜNİSTLER
GENÇLER
KADINLAR
TÜRKİYE
vs. vs. vs....

Bir "denklem"

Bu yıl üniversite sınavlarında öğrencilere şöyle bir soru sorulması yararlı olacaktır.

" 413 sayılı kararname tartışmalarında TÖ hukukçularla girdiği polomikte şunları söyledi: "Ben anayasayı 50 kez okudum, hukukçular benim kadar anayasayı bilemezler. Tavsiyem onlarda okusunlar". Sorumuz şu, TÖ 82 Anayasasını 50 kez okuyup anlayabildiğine göre Akbulut kaç kere okuduğunda anlar"

Yılın "Türk erkek ve kadınları" seçildi.

Türk Sanat Müziğiande yılın erkek ve kadın sanatçılarının seçildiği açıklandı.

Erkek Zeki Müren
Kadın Bülent Ersoy

Et boykutunun öteki yüzü

Çeşitli tüketici ve kadın derneklerinni başlattığı et boykotu sürüyor. Kimi belediyelerin de katıldığı et boykotu pek çok kentte davul zurna ile halay çekilerek, balonlar uçurularak, yürüyüşler düzenlenerek başlatıldı. Tüketicilerin kendi sorunlarına sahip çıkması ve pahalılık, artan fiyatlardı protesto etmesi oldukça önemli bir adım. Ancak bazı kuruluşların yaptığı gibi et boykotuna yalnızca kadınların katılımının istenmsi, kadınların hem tüketici konumunda görülmelerinden, hem de özellikle mutfak alışverişinin yalnızca kadınların tasarrufu, yükümlülüğü olduğu anlayışından kaynaklanıyor. Bugün et, yumurta, deterjan vb. akla gelebilecek her türlü tüketim malı çeşitli nedenlerle boykot edilebilir. Pahalı olduğu için alınamayan tüketim maddelerinin yokluğu hem kadın, hem de erkeği ilgilendirdiğinden boykota kadılım da hem kadını hem erkeği ilgilendirmelidir.

Fakat gazetelere yansıyan haberlerde bile et boykotu genelde kadınlara özgü bir boykot olarak ele alınmıştır. Örneğin bir gazetede "ET BOYKOTU BAŞLADI" manşeti ile verilen haberde kurlalamılar fotoğrafıtı bunun bir göstergesi. İzmit'te yapılan yürüyüşe kadın ve erkek bir çok tüketici katılmış. Hatta fotoğrafta erkek ve kadınların pankartları birlikte taşıdıkları gayet net olarak görülüyor. Fotoğraf altı şöyle: " KADINLAR YÜRÜDÜ"

Erkekler sesinizi çıkarmı...

SİYASİ KADIN TUTUKLULARIN SORUNLARI

Siyasi kadın tutukluların maruz bırakıldığı güç koşullar özellikle sayımızın son günlerde gittikçe artmasıyla, basına ve kamuoyuna yeterince yansadığını sanmıyorum. Bizler burada sürekli olarak cezaevi yönetimi ile diyaloğa girmeye çalıştığımız halde, yönetim bırakın sorunlarımıza çözüm bulmayı, sorunun görüşülmesine dahi yanaşmıyor.

Yaşam koşullarımızı daha boyutlu olarak gözler önüne serilmesi için sizleri koğuşumuza davet ediyorum.

Havalandırma kapısından içeri girdiğinizde tutuklular için yemek yemek, oturmak, kitap-gazete okumak, TV seyretmek için yapılmış gazinoya giriyorsunuz. Evet, burası gazino olarak yapılmış ama şimdi burada 30 "Adli kadın" tutuklu kalıyor. Bu insanlarla birlikte 2 çocuk kalıyor. "Adli kadın" tutukluların kaldığı gazinoda yemek yemek için bir tane dahi masa yok, olsa dahi koyacak yer yok. Çocukların yatacağı ayrı bir yer yok. Kadınlar yemeklerini yatakların üzerinde yiyorlar. Oturmak, dinlenmek, uyumak hep aynı yatakta yapılıyor.

Şimdi bu "gazino"dan merdivenlerle yatakhaneye çıkıyorsunuz. Sol tarafta tuvalet bölümü var, sağ tarafta ise yattığımız yer. Ama gerçek hiç de göründüğü gibi değil tabii ki. Tuvalet olarak sözü geçen yerde 2 tane tuvalet var ve bu tuvaletleri 90 kişi kullanıyor, alt kattakiler de bu tuvaletleri kullanıyorlar. Banyo yapacak ayrı yer yok, tuvaletlerin biri sürekli olarak banyo olarak kullanılıyor. Tuvaletin hemen önünde el yüz yıkamak için bir boşluk var. Burada çamaşır, bulaşık ve her türlü temizlik yapılıyor.

Normalde bütün koğuşlarda alt kattaki bölüm yemek, okuma, temizlik, vb. faaliyetleri için ayrılmasına rağmen, bizde bu bölümde adli tutuklular kalmakta ve aynı havalandırmayı kullanmaktayız. Bu sıkışık ortam bizim her türlü insani ihtiyacımızı yatakhanede görmemize yol açmaktadır. Yiyecekler, içecekler ve diğer malzemeler (temizlik, sağlık, vb. malzemeleri) hepsi yatakların altındadır.

Şimdi "siz hiç yemek yapmıyor musunuz, çay, vb. ihtiyaçlarınızı nasıl görüyorsunuz?" diye sorabilirsiniz. Cevabımız kısaca şu olacaktır: Çocukların mamasının dahi binbir güçlükle alındığı -- bazen alınmaz- bir ortamda bizler nasıl yemek yapacak ortamı ve şartları bulabiliriz. Yemek yapsak dahi (arada bir yapıyoruz) yaptığımız tanzanın yanına yerleştirdiğimiz okul sırasında yapıyoruz. Düşünün bir kere koğuşun havasını. Yemek sorunu burada başlı başına bir sorun oluşturmaktadır. Sabahleyin yönetim tutuklu başına 5-6 tane zeytin, ya da iki dilim ekmeğe sürülecek kadar reçel verir. Eğer şanslı günümüzde isek haftada bir gün kişi başına bir kibrit kutusu büyüklüğünde peynir verirler. Öğlende ise iki çeşit yemek verilir. En şanslı günümüzde ise iki haftada bir cuma günü verilen et yemeği ve yanında pirinç pilavının olduğu gündür. Akşam yemeklerini ise bir çeşit olarak verirler. Bazı günlerde ise menü zenginleşmekte, çorbanın yanında turşu verilmektedir.

Buraya kadar size koğuşumuzun fiziki şartlarından söz ettim. Bunlardan çok daha önemli bir sorun vardır ki, o da insanın ruhsal, psikolojik ve kültürel ihtiyaçlarını karşılayabileceği ortamın olmamasıdır. Bu kadar kalabalık bir koğuşta ortaya çıkabilecek gürültüyü herhalde tahmin edersiniz. Bu şartlarda gazete ya da kitap okumak imkansızdır.Basına yansımayan birçok üzücü olay olmaktadır kadınlar koğuşunda. Hap ve eroin tutkunu adi tutuklu kadınlardan bazıları kriz dönemlerinde bileklerini kesmekte, bulabildiği her türlü ilacı içmekte, camları kırmakta, battaniyeleri yakmakta, böylece hem kendilerine hem de başkalarına zarar vermektedirler.

Koğuşun siyasi kadın tutuklulara ayrılmış 36 kişilik bölümünde 66 kişi bu koşullar altında her şeye rağmen yaşama olan sevgi ve bağlılığımızı ve inancımızı kaybetmeden, dayanışma ve dostluk içinde yaşıyoruz.

Devletin ve egemen anlayışın politik tutuklular üzerinde süren baskısı bugün dahi sürmekte, geçmişte kendini açıkça işkenceyle gösteren anlayış bugün farklı biçimlerde sürekli gündemde tutulmaktadır. Daha bir kaç yıl önce cezaevlerinde tutukluların fiziki yapısının yanında insani özüne, yani bilincine ve düşüncesine yönelik baskılar bugün bizler üzerinde özellikle kadın tutuklular üzerinde yaşam koşulları alabildiğine kötüleştirilerek sürdürülmektedir.

Bugün toplumda kadının üzerinde varolan toplumsal baskı ve sömürü biz kadınların daha şubeye girmeden başlayan işkence ve kadınlığına yönelik hakaret ve saldırılar, şubeden sonra cezaevlerinde biçim değiştirerek sürdürülmekte, insanlık dışı yaşam şartları düzeltilmeyerek baskı daha da artırılmaktadır.

Derhal çözülmesi gereken ayrı bir koğuşa geçme sorunumuz cezaevi yönetimi tarafından sürekli ertelenmekte ve bu olumsuz şartlar sürüp gitmektedir. Hemen bitişiğimizdeki koğuşa geçirileceğimiz söylenmesine rağmen üç aydır bu sorun sürekli sürencemede bırakılmaktadır. En fazla bir saatte halledilebilecek bu sorun üç aydır çeşitli gerekçelerle kangren edilmiştir.

Bizler kadın olmaktan dolayı karşı karşıya bırakıldığımız insanlık dışı güç yaşam koşullarını bize dayatan ve bu sorunu çözmeye yanaşmayan anlayışı protesto ediyor ve başta kadın örgütlerimiz olmak üzere kamuoyunu sorunlarımızla ilgilenmeye, bizimle dayanışma içinde olmaya, destek vermeye çağırıyoruz.

Bayrampaşa Cezaevinde siyasi kadın tutuklular adına

□ Gülay Boyalar

KATILIMCILIKTA YENİ ARAYIŞLAR

❑ Fatma Hasanoğlu

İnsanlık tarihi gösteriyor ki, birey ve şahsiyetin özgür olduğu toplumlarda gelişme ve demokrasi vardır. Bunu bizim toplumumuz için, bizim toplumumuzda yaşayan bireyler için söylemek oldukça güç. Ancak bunu, özgür bir toplum hedefleyen partiler için söylemek en azından parti içi ilişkilerden bu düzeyi beklemek olağan olsa gerek. Partinin çok yönlü gelişimi -toplumda olduğu gibi- tek tek üyelerin özgürlüğüyle, özgürce gelişmeleriyle "yönetilen-taban" psikolojisiyle kendini sınırlamamasıyla yakından ilgilidir. "Acaba şunu söylesem tepki alırmıyım?, Dışlanırmıyım?" düşüncesiyle kendini sınırlayan üyelerin varlığı politik bir parti için, özellikle bir KP için hızla çözülmesi gereken önemli sorunların varlığının gösterir. Bu nedenle parti içi işleyişte bireyin özgür düşüncesinin ve özgür gelişiminin engelleri olmaması gerektiği gibi, bu gelişim için olanaklar da olmalı. Bunun Parti'mizde olduğunu söylemek çok güç. Parti içinde işleyen mekanizma bu gereksinimlere yanıt vermiyor.

Batı toplumlarıyla kıyaslanmaxsa da toplumumuzda ve dolayısı ile partinin sosyal tabanında değişiklikler var. Ve bu değişiklikler devam ediyor. Örneğin bu gün ortada olan durum, çok sayıda insanın kendini var olan örgütlerde ifade edememesi ve TBKP'li olduğu halde süreçlerden uzak durmasıdır. Bunun bir çok nedeni olabilir. Kanımca, birinci nedeni yaşam tarzlarındaki değişikliklerde aramak gerekir. Yaşam biçimleri değişirken ve çeşitlenirken var olan örgütsel yapılar bu çeşitliliğe yanıt veremiyor. Bir başka neden, var olan örgütlerin hala klasik tarzda yönetiliyor olması ve çekiciliğini yitirmesi olabiliyor. Kimi yerde, kişisel sürtüşmeler, belli konumlardki insanlara yönelik oluşan olumsuz yargılar olabiliyor. Nedenleri çoğaltmak mümkün. Bir de bunu görmek, bu gün var olan örgütlerin dışında kalan insanların psikolojisini anlamak ve bu sorunu çözmek yerine kolay yoldan nitelemelere, yorumlara gidilebiliyor. Oysa, her parti üyesinin bir fonksiyonu vardır. Her parti üyesinin aktif ve yaratıcı bir şekilde yerine getirebileceği görevler vardır. Ancak, bunun koşullarını hazırlamak gerekir. Her insana çok karışık bir mekanizma gözüyle bakabilmeliyiz. Bu her politik kararda tek tek insanların tahlilini yapma anlamına gelmez. Bunu gözönünde bulunduğumuz oranda hata yapma olasılığı azalır. Partinin canlı bir organizma olabilmesi ve yaşayabilmesi için genel iradenin belirlenmesi, partide tüm açıklık ve saydamlığın olması, ders çıkarmamız gereken dünya KP örneklerinden de görebileceğimiz gibi zorunludur. Parti politikasında ve alınan kararlardaki hata payı, parti kararlarına katılan insanların sayısına ve katılım düzeyine bağlıdır.

Politik ve örgütsel anlamda tüm sorunlara yaratıcılıkla yaklaşmak gerekir. İyi örgüt, yığınların bu örgütün örgütlenme yapısını kabul etmeye hazır oldukları örgüttür. İyi örgüt, örgütlenme ve örgüt yapısı hareketli ve dinamik olan örgüttür. İyi örgüt, partinin faaliyette bulunduğu politik koşullara ve partinin politik görevlerine uygun olan örgüttür.

Politika bir hat değildir. Politika, ayrı ayrı eğilimlerin toplamıdır. Çünkü yaşamın kendisi eğilimlerin toplamıdır. Politika, çok varyantlı karmaşık bir olaydır. Bunu unuttuğumuzda, parti içi sorunlar çıkıyor. Doğru bir politikanın saptanması için her parti üyesinin deneyimi ve yaşamın karmaşıklığı dikkate alınmalıdır.

Bugün için öncelikle bir çok üyenin dışında kaldığı, var olan örgütleri veri olarak alıp, bu verili durum dayanarak politikalar üretmek, eylem kararları almak, partinin geleceğiyle ilgili kararlar almak, katılımı bununla sınırlı tutmak sorunları daha da büyütecek, hızla değiştirilmesi gereken nesnelliğe denk düşmeyen yanlış bir işleyiştir. Örgütlerin dışında kalmış insanların, sürece katılımının koşullarını yaratmak, bunun yollarını aramak, için çaba sarfetmek, başta yöneticiler olmak üzere bu işleyişte yer alan her bireyin görevi olarak duruyor. Görev sorumluluğuyla davranmak dileğiyle.

YENİLENME EYLEMİ, EYLEMİN YENİLENMESİDİR

❑ İsmail Özaydın

Özneyle eylemi ayırıyorum. Eyleme nesne diyorum.

Özne ve nesne vardı. Özne: yenileyecek olan. Nesne: yenilenecek olan. Nesne bir bulgu verdi ki, özne bunu algıladı; çok kaba olarak böyle. Yenilenme düşüncesinin, yenilenme gerekliliğinden doğduğunu kabul ediyorum. Yenilenme gerekliliği, özünde, özneye değil, nesneye (eyleme) ilişkindir. Sorun, eylemin yenilenmesidir.

Özne, eylemiyle, onu yaratarak varolabiliyordu. Şimdi onu yenileyerek, kendini yenileyebilir. Öznenin önünde duran engel, onu özne kılan, var kılan, önceki, kendi eylemidir. Onu tespit etmek gerekiyor. Tespit? Gökten zembille inmiyoruz. Marksizmin tarihi var, insanlığın tarihi var, doğa tarihi var. Biz sonucuz. Maddenin, canlılığın, insan çabasının ve onun yansıması toplumsal/politik eylemin sonucuyuz.

Eskinin sorumluluğunu taşımayan için, yeninin sorumluluğu yoktur. Geçmişin hesabını vermeyen için, gelecek yoktur. Yanlışını dile getirme yürekliliğini gösteren, onu aşabilir. Yanlış birlikte işlenmiştir. Kendi kimliklerimizle, geçmişi bir kez daha ve son kez yaşamak ve ancak bu biçimde aşmak üzere. Marksizm-Leninizm, sosyaldemokrasi, tüm politik güçler ve insanlık, bütün düzeylerde, nasıl ve ne kadar olabilirse, ama bugüne dek taşıdığımız kendi öz kimliklerimizle, kurbansak kurban, cellatsak cellat ve seyirciysek seyirci olarak; YÜZYÜZE GELMEK zorundayız. Eskiden politika, politikayı deviriyordu. Şimdi politika devriliyor. Marksizmin sorunu, tüm politikanın ve tüm insanların sorunu olarak kavranmadıkça, çözülemez. Ve bu ne insanlık ki, hala, komünist- yenilenmeci- liberal- muhafazakar vb. politika yapıcı bizlerin sefil tartışmalarına izin veriyor. Belki de bugüne dek olan emeğimize saygıyla, kendi sönümleniş ve yokoluş sürecimizi izliyor: Bizden sonra, kendi öznesini yaratmak üzere!

Adımlar yayın yönetmeni ve yazı işleri müdürlüğüne,

❑ Mirza Turgut

Adımlar çıktığından buyana bizim gibi sıradan insanların ürünlerine hiç itibar etmedi... Elbette bunun nedenleri var ve başlıcası sizler gibi sözüm ona yöneticilerin ördüğü duvarlardır . . Lafta taban insiyatifi, herkesin önünün açılması ama fiilen pratikte "ben yazarım, ben söylerim sizlere bizi takip etmek düşer." . . . Tabi arasıra da bizim gönlümüzü etmek için olacak herhalde yazdığımız yazının içeriğini oluşturan gündem çoktan geçtiği halde o yazı küçücük puntolarla yayınlanır. Böylece tabanda sözünü söylemiş olur (!)

Bunun son örneği Kutlu-Sargın açlık grevindeyken yazdığım küçük bir yazının şimdi yayınlanmasıdır. Lütfen onu bir daha okuyun ve neden şimdi yayınladığını sorgulayın . . Ben sorguladım ve sadece bizimde sözde gönlümüzü etmek için yazılmış değilse peki ya ne için?

Evet halen bizleri birer nesne, araç gibi görüyorsunuz ve bunu her fırsatta dışa vuruyorsunuz.. İlla benim ya da cezaevinden gelen bir yazıyı mı değerlendireceksiniz? Şu anda kesin olarak elinizde olduğuna inandığım "Birlik sürecinden beklenenler" adlı yazımı neden değerlendirmediniz. . Yoksa sizlerden farklı şeyler mi söylüyorum? Neden o yazım değildi güncelliği çoktan gitmiş ve tabiki kendisine ölmüş olan yazımı yayınlıyorsunuz?

Biz sizin istediğiniz zaman kullanıp, istediğiniz zaman çöpe atacağınız araçlar, vidalar olmayacağız. Eğer bize değer vermek istiyorsanız, kendi iç işleyişinizde ne kadar demokrasi varsa, ne kadar birbirinize değer veriyorsanız bize de aynı değerin verilmesini isteriz. Yeniden soruyorum: Başka konularda ve örneğin son günlerin güncel konusu olan birlik konusunda görüş bildirmek sadece "liderlere" mi ait? Hani herkesin görüşünü istiyordunuz ve hatta her konuyu "mümkün olduğu kadar yazılı tartışalım" diyordunuz (24 Nisan tarihli parti yönetimi adına açıklanan belgede ayne bu sözcük var). İşte ben de birlik konusunda görüşlerimi yazdım, neden değerlendirmiyorsunuz? Bir gerekçenizi öğrenebilsek . .

Bugüne kadar pratiğiniz hep bizim gibi insanların önüne duvarlar örmek ve sizleri takip etmemizi fiilen istemek iken, şimdi de diyorsunuz ki FORUM köşesinde yazın tartışın, tartışalım... Bunları bize mi söylüyorsunuz?

Hadi yeni okucu bulabilirseniz belki onlara kısa bir süre için inandırıcı olabilirsiniz, ama samimi olmadığınızı biz çok iyi biliyoruz. Ne yazık ki halen kendiniz neyi nasıl isterseniz ona göre davranıyorsunuz. Ama bu gazete ve parti ne kadar sizise aynı ölçüde de bizimdir . . Yenilenme dediniz, yeni parti ilişkileri dediniz ve ne hikmetse halen diyorsunuz ama nafile; yapılanlar tamamıyla eski ilişkiler. Bir sürü insanı kaybettiniz ve halen kan kaybı sürüyor. Tabiki sürer. Örneğin biraz önce verdiğim örneği sadece bana kaç kere yaptınız. Beni bir vida, kullanılacak araç gibi görüp, kullanan sizlerin böylesi tavırlarınız ortada iken, benim bu partide söylenenlerin başka yapılanların başka olduğunu düşünüp ayrılmam çoktan gerekiyordu; ama inatçıyım ve şu anki düşünceme göre de en son terk eden insanlardan olacağım... Ve sizlerin bu çağdaş despot tavırlarını da her yerde teşhir edeceğim . . .

BÜRO VE TEMSİLCİLİKLER

Bölge Koordinatörleri: İzmir: Mustafa Karakuş. Adana: Mustafa Algan. İnönünü Cad. Aydın İşhanı, Asma Kat: 5, No: 607 Tel: 11 04 48

Temsilcilikler: * Ankara- Mehmet Sönmez Gazi Mustafa Kemal Bulvarı 47/25 Maltepe Tel: 230 08 75 * Taşova (Amasya)- Ömer Ünal, Ballıca Köyü *Antakya- Ferit Lif, İnönü Cad. M.Aslan İşhanı kat 3 No 27 *Bandırma - (Balıkesir)- Mehmet Aydın, Kaşif Acar Cad. Dumalar Pasajı No: 36/4 *Bursa- Nejdet Filizoğlu, Hacılar Mah. Eceler Sok. Sema Ap. No:1/1 *Gaziantep- Halaf Şalvarlı-Bey Mah. Abdullah Edip Çiftçi Cad. No:12/2 *Bakırköy- Hamdi Eskioğlu Vahap Önsever, İstanbul Cad. No:38/7, *Bayrampaşa- Selahattin Sabırlı-Hayrettin Altıncevahir, Yenidoğan Mah. Numunebağ Cad. No:36, * Gaziosmanpaşa- Ufuk Erdoğan, Selimpaşa Cad. Selimpaşa Cad. Yıldız İş Merkezi. No:20 D:22-23-24, *Beykoz- Ahmet Özgün- İsmail Yıldız, İskele Cad. No:3 Kat:3 Paşabahçe, Tel: 322 61 83, * K. Çekmece - Fikret Yılmaz, Fevzi Çakmak Mah. Sultan Murat Cad. Akkaya Pasajı 6/1 *Eminönü- Fatih-İsmail Sürücü, Yeşiltulumba Sok. No:56, *Kadıköy- İlhan Özer, Osmanağa Mah. Karadut Sok. Şefik Ulaştır İşhanı No:27/6, *Kartal- Hamit Akıncı- Mehmet Malkoç- Yukarı Mahalle, Yanık Sok. No:13/3 B Blok, Tel: 374 32 44, *Ümraniye- Ali Şen, Alemdağ Cad. No: 53/C *İzmir- Vedat Pekel, 1471. Sok. No: 45/5 Alsancak, *Denizli- Atilla Ereren, Doktor Cad. Memiş İşhanı, Kat:3 Tel: 366 20, *Diyarbakır- Mustafa Dağcı- İsfendiyar Eyüboğlu-Mehmet Karabulut- Salih Şimşek, İnönü Cad. Kahraman İşhanı Kat:4 No: 32 Telx:32732, *Kocaeli- Nevzat Cingiz, Ali İhsan Kayalar, Ömerağa Mah. Salkım Sok. ekşiler Han Kat:2 Tel: 14 412 28, *Mersin- Adil Alabeyoğlu, Hastane Cad. No:113/6, *Manisa- Ramazan Tütüncü, Kuyualan Mah. Erler Cad. No: 113/6, *Muğla- Necati Demirel- Özcan Özgür, Belediye İşhanı No:215 Kat:2 Tel: 83 87, *Sakarya- Hayri Çifter, Kavaklar Cad. Sürekçioğlu İşhanı, Kat:1 No:38/40, *Salihli- İsmail Fethi ekem, Atatürk Mah osmaniye Sok. İnce Mehmet İşhanı No: 10, *Çerkezköy-(Tekirdağ)- Hüseyin Öztürk, Gazi Mustafa Kemal Mah. Edip Sok. *Karadeniz/Ereğlisi- Devrim Bulvarı Çıburoğlu İşhanı Kat:5 *Antalya- Ahmet Yalçın Sinan Mah. Atatürk Cad. Birlik İşhanı No:113. *Eskişehir- İrfan Pervane-Suat Atak, İsmet İnönü Cad. Üstün İşhanı No:36 D: 26, *Tarsus- Bülent Ufuk Ateş, Cengiz Tobel Cad. Yaranış İşhanı No:303 Kat:3, *Zonguldak- Gazi Mahallesi Aralık Sok. Turan Apt. No: 46 Kat:4 *Söke- Mümin Göl İstasyon Cad. No:28 Kat 4/3

YURTDIŞI

Temsilcilikler: *Federal Almanya- Aydın Şenesen, Motke Str. 45, 4100 Duisburg, Fax:(49-203) 339 229, Tel: (49-203) 340 395. *Batı Berlin- Donau Str. 104, 1000 Berlin 44, *Avusturya- Halit Erdem, Mitteisteig 7/19, A. 1040 Wien Te: (43-222) 566 7447, * Belçika- Turgay Çelikörs, Chee B. Alsemberg 455, 1180 Brüksel, Tel: (32-2) 345 1076, *Danimarka- Ayşe Coşkun, Dyring-parken 1222 th, 2660 Brody Str. Tel:(45-2) 544 262, *Fransa- Hayri ATa, 57 Rue de in Mare, 75020 Paris Tel: (33-1) 434 93 639, *Hollanda- Semra Ulusoy, Mexico Dreef 229,3563 Utrecht, Tel: ((31-30) 62 30 29, *İngiltere- Cahit Baylav, 6 Stoke Newington Roda, London N16 7XN, Fax: (44-1) 923 1902, *İsveç- Salih Salman- C.O. Köylüğlu, Visbringen 42 NB, 163/73 Spanga, Tel: (46-36) 6311 *İsviçre- Hasan Demircan, Postfahç 56, 5614 Sornenstrof, Tel: (41-57) 271 971, *Kıbrıs- Zeki Erkut, 19 Necmi Avkıran Sok. Lefkoşe, Tel: (90-520) 75 407 *Yunanistan- Veli Karaman Skugela 74/A 11363 kıpseli Atina Tel: 88 23852 *Avusturya- Kenan Öztürk 335 Gladstone Road Dandenang, Vic 3175 Tel: 613759 63 49

Abone olmak için aşağıda belirtilen abone bedeline "Su Basın Yayın San. ve TC. A.Ş. Türkiye İş Bankası Türbe Şubesi, Hesap No: 1066904" hesabına yatırmanız ve banka dekontu fotokopisini "Adımlar Gazetesi, Peykhane Cad. No:44/4 Sultanahmet/ İSTANBUL" adresine bildirmeniz yeterlidir.

Abone Fiyatları:
6 Aylık
Yurtiçi 25 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 30 DM.
Yıllık
Yurtiçi 50 bin TL. Yurtdışı (Avrupa) 60 DM.

adımlar

❑ Su Basın Yayın ve Ticaret A.Ş. adına Sahibi: **Şefik Çalık** ❑ Genel Yayın Yönetmeni: **Zülfü Dicleli** ❑ İşletme Müdür: **Atilla Tanılkan** ❑ Yazı İşleri Müdürü: **Hüseyin Çakır** ❑ Yönetim Yeri: Peykhane Sokak No: 44 Kat: 4 Sultanahmet - İstanbul / Tel: 516 97 65 Fax: 516 11 79 ❑ Dağıtım: GAMEDA ❑ Baskı: Ilıcak Gazetecilik ve Matbaacılık A.Ş. Tel: 528 66 89

GORBAÇOV-BUSH YENİDEN BULUŞURKEN...

● **Muzaffer Ayhan Kara**

Soğuk savaşı sona erdiren Malta'dan sonra, Sovyet lideri Gorbaçov ile ABD Başkanı Bush dört gün için ikinci kez biraraya geliyor. Altı ay içinde yeniden ve bu kez ABD'nde gündeme gelen "süper zirve" öncesi Kanada'da halkın yoğun ilgisiyle karşılaşan Gorbaçov zirveye umutlu geliyor. Ama aynı zamanda ülkesindeki sorunlardan da iyice bunalmış olarak. Boris Yeltsin'in Rusya Federasyonu Devlet Başkanlığı'nı uçaktayken öğrenmesi, önündeki süreci daha da karmaşıklaştırmaya aday gözüküyor. Gorbaçov için bir yerde balayı bitti gibi. Şimdi yenilenme sürecinin gerektirdiği gerçekçi çözümler üretebilmenin dönemi başlıyor. Piyasa ekonomisine geçişin sancıları çekilirken bir yandan Baltık Cumhuriyetleri sorun var, biryandan da Kafkasya'daki milliyetler sorunu. Kısacası, zirve bir anlamda Gorbaçov için yoğun iç sorunlardan dört gün için kurtulmak gibi birşey!..

Zirvenin hemen öncesinde ABD Dışişleri Bakanı Baker'ın Sovyetler Birliği ziyaretinin yanında F. Almanya Başbakanı Kohl'ün Dışişleri ve Savunma Bakanlarıyla birlikte ABD'ni ziyareti ister istemiz Birleşik Almanya ve Avrupa'nın geleceği gibi konuları zirvenin temel sorunu haline getiriyor. Kaldı ki, geçtiğimiz ay yine ABD'nde gerçekleşen Bush-Mitterand görüşmesinde de ele alınan başlıca konular, Avrupa'nın güvenliği ve geleceği ile ilgiliydi. Gerçi, ABD, Fransa'yı yeniden NATO'nun askeri kanadına dönmek için ikna edememişti ama, Fransa, ABD'nin birleşecek Almanya'ların NATO üyeliğinin onaylamıştı. Ne ki, bu konuda son sözü söylemek için ABD ve SSCB'nin daha zamana gereksinimi olduğunu düşünüyoruz. Her ne kadar zirve öncesi Gorbaçov, bir anlaşmaya varılmasına ilişkin iyimser sözler sarfetti ama bu hiçte kolay değil.. Görünen o ki, iki lider iki Almanya'nın birleşmesi konusunda Avrupa'daki güç dengelerini bozmayacak bir formül arayacaklar.

Zirve öncesi, SSCB isteklerinde haklılık taşıyan pozisyondadır. Doğu Avrupa ülkelerini yaşadığı süreçlere müdahele etmeyen bir Sovyet kimliğine ve buna paralel olarak pek bir anlamı kalmayan Varşova Paktı'na karşın, Batı'dan beklenen güvenlik garantisinin yanında daha fazla anlayıştır. Bunun güncel ifadesi ise Birleşik Almanya'nın NATO kapsamı dışında tutulması oluyor.

Eğer, Bush, Gorbaçov'un karşısına dayatmacı bir yaklaşımla çıkarsa ne olur? Böylesi bir eğilim herhalde tüm Avrupa'nın geleceğini ilgilendiren ve Ortak Avrupa Evi projesi için hiçte iyi olmayacaktır. Avrupa halkları ortak bir güvenlik ve gelecek için adımlar atarken, bu konuda ABD kendi açısından, sorunlara yaklaşma eğilimini bir yana bırakmalıdır. Öteyandan, Stratejik Silahların İndirimi (START) Anlaşmasını imzalanabilirliği, bir yerde Birleşik Almanya sorunuyla doğrudan ilgilidir. Doğu Avrupa'daki dengelerin değişmesiyle stratejik savunma derinliğini de yitiren SSCB'nin NATO üyesi Birleşik Almanya'yı onaylaması neredeyse imkansız gibi. Tek yanlı olarak salt SSCB'nin özveride bulunursa, bir yerde, zirveyi tıkamakta eşanlamlı oluyor.

Birleşik Almanya, START, AKKUM, Sovyetlerin kendi iç sorunları, ABD-SSCB ikili ilişkileri tam bir içiçelik gösteriyor. Bu anlamda, zirve oldukça kompleks bir boyut kazanıyor. Camp David'de 14 saat sürmesi planlanan uzun bir görüşme için biraraya gelecek olan Gorbaçov ve Bush YALTA'dan bu yana son 45 yılın en kapsamlı görüşmesini gerçekleştirecekler. Bu kez gösteri ve imaj yanından çok, Doğu-Batı ilişkilerindeki zorlu sınavlar temelinde ağır bir çalışma programı bekliyor liderleri zirvede.. Aslında, çok büyük şeyler de sürprizler de beklenmiyor.

Ticari anlaşmalar imzaya hazır olmakla birlikte, imzalanması kesinlik taşımıyor. ABD'nin Baltık Cumhuriyetleri konusunu ticari ilişkilerde pazarlık unsuru olarak ele alacağını sağır sultan bile duydu. Keza, START anlaşması hazır, ancak, onun da imzalanması kesinlik kazanmış değil. Çünkü, ABD'nin Birleşik Almanya'yı NATO içinde tasavvur ediyor olması, ister istemez SSCB'nin Doğu Almanya'daki askeri gücünü geri çekmekte çekimser kılıyor. Bilindiği gibi, Doğu Almanya'daki Sovyet askeri gücü Varşova Paktı'nın belkemiği gibi birşey... Malta'daki zirveden ikinci süper zirveye sarkan konulardan konvansiyonel silahsızlanmaya ilişkin anlaşmanın (AKKUM) ise henüz zirveye hazır olmadığı sır değil...

Bu koşullarda, zirveden çıkacak en iyi sonuç ise Malta'da başlayan ve tarihsel önem taşıyan yumuşama sürecinin derinlik kazanması, dünya barışını korunmayı, garanti almaya yönelik yeni değerli adımlar atılabilmesi olacak.

FİLİSTİN KOMÜNİST PARTİSİ YENİLENME YOLUNDA

● **Halil Hafız**

Filistin Komünist Partisi, Şubat 1982'de yeniden oluşumuyla birlikte, Arap komünist hareketine, bu hareketin tarihinde 1. Enternasyonalé kadar uzanan kökleriyle yeni bir zenginlik kazandırmıştır. 1983'te topladığı 1. Kongresinde de, Parti Programını onayladı. Ancak programın diğer komünist partilerinin programlarından pek farklı bir özelliği söz konusu değildir.

1985'te Sovyetler Birliği'nde başlayıp adım adım dünyaya yayılmaya başlayan yenilenme rüzgarlarıyla birlikte bu rüzgarlardan ilk etkilenen Arap komünistlerin arasında Filistin komünistleri yer aldı. FKP 1990'da 2. kongresini toplamayı kararlaştırdı. 1990 Ocak ayının ortalarında da, Kudüs'te ve Filistin'in diğer bölgelerinde, Filistin halk kitleleri arasında tartışılmak üzere program taslağını yayınladı.

FKP'nin yeni programı

Program taslağının ele alınmasıyla birlikte ilk göze çarpan şey kısa oluşudur. Üç dergi sayfasını aşmamaktadır. Ayrıca komünist partilerinin geleneksel programlarından farklı olarak taslak "FKP bütün Filistinlilerin partisidir." tümcesiyle başlıyor. Bu tümce bile, taslağın yeni sürecin gözönünde bulundurularak hazırlandığının işaretidir. Sadece işçi sınıfının öncü müfrezesi değildir, "kurtuluş, ulusal bağımsızlık, toplumsal ilerleme ve adaleti, sosyalizmi hedefleyen kadın-erkek bütün Filistinlilerin partisidir." "PARTİ" bölümünü oluşturan bu ilk bölümde taslak "bunların başında işçilerin, çalışanların, emekçilerin ve aydınların" yer alacağını vurgulamaktadır.

Ayrıca taslakta göze çarpan diğer temel noktalar; yukarıda aktardığımız "sosyalizm" kelimesinin dışında hiç bir yerinde sosyalizm sözcüğünün geçmemesi, proletarya enternasyonalizminden söz edilmeyişi, proletarya diktatörlüğü, SBKP'nin öncülüğü vs. kavramların hiç birinin yer almayışıdır.

Taslak temel olarak 4 bölümden oluşmakta; birinci bölümü parti bölümüdür, ikinci bölümü ise, "Filistin Ulusal Kurtuluş Aşaması: Doğası ve görevleri" bölümüdür. Bu bölümde taslak Filistin halkının yaşadığı aşamayı kısaca ele almakta, Parti'nin ulusal kurtuluş olarak adlandırdığı bu aşamada; özgürlük ve bağımsızlık uğruna savaşımın önemi üzerinde durularak, partinin bu aşamadaki Filistin halkının kurtuluşu uğrundaki savaşımını gelecekte Filistin halkının her türlü sömürü baskıdan kurtuluşunun zorunlu bir önkoşulu olarak görmektedir.

Bu aşamanın hedefleri olarak da taslakta 4 hedef belirlenmektedir. Bunlar;

1- İsrail İşgalinin tasfiye edilmesi ve 1967'den sonra işgal edilmiş olan toprakların kurtarılması.

2- Filistin halkının bağımsız devletini kurarak kendi ulusal geleceğini belirleme hakkının garantiye alınması.

3- Filistinli mülteciler sorunun BM kararları doğrultusunda çözülmesi.

4- Filistin davasını baltalamayı hedefleyen bütün planların boşa çıkartılması.

FKP'nin görevleri

Bağımsız ulusal kimliğin korunup FKÖ'nün bütün alanlardaki rolünün güçlendirilmesi, ulusal birliğin FKÖ çerçevesinde güçlendiril-mesi, FKÖ kurumlarının organizasyonu ve yurt içi ile yurt dışı arasında canlı bir alışverişin sağlanması, bölgede Filistin davasının tasfiye edilmesini hedefleyen bütün planların boşa çıkartılması, İsrail'e yeni toprakların eklenmesi ve göç planlarına karşı çıkılması, İsrail 'deki yerleşim kampanyalarına ve baskılara karşı koyulması, Filistin halkının içerdeki ve dışardaki durumlarının iyileştirilmesi uğruna çaba harcanması, kadının katılımının güçlendirilmesi, gençlerin rollerinin geliştirilmesi, esnaf ve zanaatkarların katılımının güçlendirilmesi, tutukluların serbest bırakılması uğruna savaşımın verilmesi, ulusal bilincin yayılması, ulusal ilerici ve sosyalist düşüncelerin yayılması ve kutsal yerlerin ırkçı siyonist saldırılardan korunması.

Üçüncü bölümde ise, Filistin halkının savaşımıyla Arap halklarının savaşımı arasındaki organik bağlar üzerinde durulmakta, Arap ülkelerinde demokrasinin uygulanması, Arap ülkelerinin birliği ve yardımlaşmaları Arap zenginliklerinin korunmasının önemi vurgulanmakta, bunun Filistin halkının savaşımına yapacağı katkı üzerinde durulmaktadır.

Dördüncü bölüm "Uluslararası değişiklikler ve halkımızın savaşımı üzerindeki etkileri" başlığı altındadır. Bu bölümde de taslak, uluslararasındaki yeni barış ve yumuşa-ma ortamına işaret etmekte, bu ortamda Filistin halkının hedeflerinin gerçekleştirilmesi doğrultusundaki olanakları ele almakta, sosyalizmin uygulanmasındaki yanlışlıkların sosyalizmin özünde bulunmadığını, tam tersine sosyalizmin özünün demokrasi olduğunu FKP tartışmaya açmış olduğu bu program taslağı Arap politik ortamlarında büyük bir önemle karşılanmaktadır. Eleştirilerin çokluğuyla birlikte, hepsi taslağın üzerinde durduğu yeni savaşım ruhuna işaret ederek FKP'nin bu cesur adımını kutlamaktadır. Karşı çıkanlar dahi bu konudaki öncülüğünü reddedememektedirler. Bu taslak Arap aleminde yenilenme doğrultusundaki ilk adımı, Arap komünistlerinin halklarının özelliklerini göz önünde bulundurarak daha da büyük başarılar elde edebilmelerinin ilk deneyimini oluşturacaktır.